

Creating Care

PR2 - "Εργαλείο για την κατανόηση των αναγκών, των αντιλήψεων και των εμπειριών των ανάδοχων οικογενειών".

Αριθμός του έργου: 2021-1-AT01-KA220-ADU-000028452

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Δείκτης:

1. Εισαγωγή
2. Η πραγματικότητα των οικογενειών αναδοχής στις χώρες των εταίρων
  - 2.1 Μεθοδολογία
  - 2.2 Γαλλία
  - 2.3 Ελλάδα
  - 2.4 Πορτογαλία
  - 2.5 Ρουμανία
  - 2.6 Αυστρία
  - 2.7 Ιταλία
  - 2.8 Τσεχική Δημοκρατία
3. Αποτελέσματα από τις ομάδες εστίασης και τις ατομικές συνεντεύξεις με τις ανάδοχες οικογένειες
  - 3.1 Πορεία προς την ανάδοχη οικογένεια.
  - 3.2 Εμπόδια που αντιμετωπίζει κάποιος για να γίνει ανάδοχη οικογένεια.
  - 3.3 Εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στην ανάδοχη φροντίδα.
  - 3.4 Καθοριστικοί παράγοντες για την επιτυχή αναδοχή.
  - 3.5 Οφέλη της ανάδοχης οικογένειας.
  - 3.6 Υποστήριξη και χρήσιμα εργαλεία στη διαδικασία της ανάδοχης οικογένειας.
  - 3.7 Η σημασία της κατάρτισης στο σύστημα ανάδοχης φροντίδας.
  - 3.8 Θέματα που πρέπει να γνωρίζουν οι πιθανές ανάδοχες οικογένειες.
  - 3.9 Πρακτικές και μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι ανάδοχες οικογένειες.
4. Αποτελέσματα από τις ομάδες εστίασης και τις δραστηριότητες με ανάδοχα παιδιά
5. Προφίλ των οικογενειών ανάδοχης φροντίδας
  - 5.1 Ποιες είναι αυτές οι οικογένειες;

6. Συμπέρασμα
7. Παραρτήματα
8. Αναφορές

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν επαρκείς συνθήκες διαβίωσης για τη σωματική, κοινωνική και πνευματική τους ανάπτυξη σε ένα θετικό οικογενειακό περιβάλλον. Παρά το γεγονός ότι τα μέτρα ιδρυματικής φροντίδας δημιουργήθηκαν αρχικά για την προστασία και την κάλυψη των αναγκών των παιδιών, έρευνες έχουν δείξει ότι η ιδρυματική φροντίδα είναι επιβλαβής, βλάπτει την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη (OHCHR, 2011) και μπορεί να είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη για τα μικρά παιδιά (UNICEF, 2011). Από την άλλη πλευρά, η ανάδοχη φροντίδα έχει θετικό αντίκτυπο στα παιδιά, όπως η ανάκτηση της γλώσσας, η προσκόλληση, η ψυχολογική προσαρμογή, η αποκατάσταση προβλημάτων συμπεριφοράς και συμπτωμάτων μετατραυματικού στρες, η ακαδημαϊκή επίδοση και η απασχολησιμότητα (π.χ. Nelson, Fox, & Zeanah, 2014- Ahmad et al., 2005).

Κατά την τελευταία δεκαετία, η Ευρώπη ακολούθησε μια πολιτική αποϊδρυματοποίησης και η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να εξαιρεθούν τα ιδρύματα για τα παιδιά, εστιάζοντας σε μέτρα αναδοχής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013), ιδίως στην περίπτωση των παιδιών ηλικίας 0 έως 3 ετών και των παιδιών με ευάλωτη πορεία ζωής (Eurochild, 2010). Δεδομένης της σύστασης για την αποϊδρυματοποίηση και του αυξημένου αριθμού παιδιών που ζουν σε ιδρύματα φιλοξενίας, ιδίως ασυνόδευτων παιδιών στην Ευρώπη, ο κύριος στόχος του παρόντος έργου είναι να προετοιμάσει και να δώσει τη δυνατότητα στους επαγγελματίες να αντιμετωπίσουν, να προσλάβουν και να επικοινωνήσουν με τις ανάδοχες οικογένειες λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τους και την πραγματικότητα των ασυνόδευτων παιδιών. Βάσει των παραπάνω, η πρότασή μας θέτει στο επίκεντρό της την ένταξη των παιδιών σε κίνδυνο (με ιδιαίτερη έμφαση στα ασυνόδευτα παιδιά). Πιέζει για εναλλακτικά μέτρα φροντίδας, όπως είναι τα μέτρα αναδοχής, με την κατάρτιση και την υποστήριξη τόσο των επαγγελματιών όσο και των ανάδοχων οικογενειών, την αντιμετώπιση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων που βασίζονται στις πεποιθήσεις γύρω από τις ανάδοχες οικογένειες και τα ασυνόδευτα παιδιά στο σύστημα αναδοχής. Πιο συγκεκριμένα, το έργο Creating Care προτείνει την ενίσχυση της επαγγελματικής ανάπτυξης των επαγγελματιών με την ανάπτυξη μιας σειράς

αποτελεσμάτων του έργου και δραστηριοτήτων για την υποστήριξή τους: ένα εργαλείο για την εμπλοκή της οικογένειας, ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την επικοινωνία δεξιοτήτων και στρατηγικών κατά τη διαδικασία πρόσληψης ανάδοχων οικογενειών, με βάση τις ανάγκες των επαγγελματιών και των ανάδοχων οικογενειών, το οποίο θα καταλήξει σε μια εφαρμογή για την υποστήριξη των ανάδοχων οικογενειών μετά την ανάληψη ενός παιδιού.

Η σύμπραξη του έργου αποτελείται από την Αυστρία (Compass και το Πανεπιστήμιο του Ίνσμπρουκ), την Ιταλία (San Giuseppe ONLUS), τη Γαλλία (Afeji), τη Ρουμανία (EASI), την Πορτογαλία (Aproximar και Ainova), την Ελλάδα (ΚΜΟΡ), την Τσεχική Δημοκρατία (Mise-Hero) και επικεντρώνεται στην ανάπτυξη δομών κοινωνικής υποστήριξης και φροντίδας που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τόσο των επαγγελματιών όσο και των οικογενειών, δηλαδή στην κατάρτιση των επαγγελματιών και την παροχή σε αυτούς δεξιοτήτων επικοινωνίας και πρόσληψης προσωπικού, καθώς και στη δημιουργία μιας εφαρμογής υποστήριξης για τις οικογένειες. Αναμένεται ότι οι ανάδοχες οικογένειες και οι δυνητικές ανάδοχες οικογένειες θα λαμβάνουν μεγαλύτερη υποστήριξη που θα προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους κατά τη διάρκεια της πρόσληψης. Ως εκ τούτου, περισσότερες οικογένειες μπορεί να ενθαρρυνθούν να υποδεχθούν παιδιά και οι μελλοντικές/εν δυνάμει ανάδοχες οικογένειες μπορεί να αποκτήσουν περισσότερα κίνητρα για να γίνουν ανάδοχες οικογένειες ή να είναι πιο ανοιχτές στο ενδεχόμενο να υποδεχθούν ένα ασυνόδευτο παιδί. Επιπλέον, ένα ευρύτερο φάσμα υποστήριξης όχι μόνο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας πρόσληψης από τους επαγγελματίες που συνοδεύουν τις οικογένειες αλλά και μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αναδοχής, μέσω της πρόσβασης σε χρήσιμες και κοντινές υπηρεσίες, θα διευκολύνει την περίοδο αναδοχής. Παρέχοντας έτσι στο παιδί ένα πιο υγιές και θετικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ένταξή του όχι μόνο στις ανάδοχες οικογένειες αλλά και στην κοινωνία και κάνοντας έτσι ένα μεγάλο βήμα για την επίτευξη του αναγκαίου μετασχηματισμού των οικογενειών αναδοχής και των αντίστοιχων υπηρεσιών για τα παιδιά σε όλη την Ευρώπη.

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι ανάδοχες οικογένειες χρειάζονται περισσότερους διαθέσιμους επαγγελματίες για να τις υποστηρίξουν, να τις ακούσουν και να συνεργαστούν για την επίλυση των προβλημάτων τους, να εκτιμηθεί περισσότερο ο ρόλος των επαγγελματιών και να συμμετέχουν περισσότερο στις διαδικασίες ως

εταίροι (Triseliotis et al., 2000). Η έλλειψη συμβολής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων αποτελεί λόγο δυσαρέσκειας ή εγκατάλειψης της αναδοχής (Geiger, Hayes, & Lietz, 2013).

Στην ίδια κατεύθυνση, το άρθρο 12 των Ηνωμένων Εθνών (1990) ορίζει ότι, όποτε λαμβάνεται μια απόφαση που επηρεάζει ένα παιδί, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις, οι επιθυμίες και οι ανάγκες του, ανεξάρτητα από το φύλο, τη θρησκεία, την κοινωνική τάξη ή την κατάστασή του, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και τον βαθμό ωριμότητάς του. Με αυτό το σκεπτικό και συμπληρωματικά προς τη συνολική διακρατική έκθεση PR1, το παρόν έγγραφο συνίσταται στο σχεδιασμό ενός εργαλείου για την κατανόηση των αναγκών, των αντιλήψεων και των εμπειριών των ανάδοχων οικογενειών και στη διεξαγωγή ομάδων εστίασης μαζί τους, με το πρόσθετο πλεονέκτημα της συμμετοχής των οικογενειών αυτών σε μια καθοριστική διαδικασία συλλογής δεδομένων.

Επιπλέον, συμπεριλάβαμε τα παιδιά ως συμμετέχοντες για να δώσουμε φωνή στα ασυνόδευτα παιδιά και να συγκαταλέξουμε χρήσιμες πληροφορίες από την πλευρά των παιδιών στο προφίλ αυτών των οικογενειών. Η συμμετοχή των παιδιών, στην προκειμένη περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών, ήταν ουσιαστική, επιτρέποντας στους επαγγελματίες/υποστηρικτές γονείς/ενδιαφερόμενους φορείς να εξετάσουν και να δράσουν βάσει των απόψεων, των προοπτικών και των αναγκών που εκφράζουν τα παιδιά, διασφαλίζοντας ότι οι πληροφορίες που παρείχαν θα οδηγήσουν σε αλλαγές που είναι ευνοϊκές για τα παιδιά (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2009).

Τα έγγραφα αυτά εγγυώνται την επιτυχία της διαδικασίας πρόσληψης ανάδοχων οικογενειών με τη δημιουργία ενός προφίλ των ανάδοχων οικογενειών, το οποίο συμπληρώνεται από τη συμβολή των ασυνόδευτων παιδιών, σε όλες τις χώρες εταίρους, όσον αφορά τα κοινά χαρακτηριστικά τους. Ο κύριος στόχος πίσω από την ομάδα εστίασης με τις οικογένειες και την κατάρτιση του προφίλ είναι να κατανοηθεί η πραγματικότητα αυτών των οικογενειών τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναδοχής, συγκεντρώνοντας πληροφορίες σχετικά με τα κοινά χαρακτηριστικά, τις εμπειρίες, τις ανησυχίες και τις ανάγκες τους και να κατανοηθεί τι είδους υποστήριξη λαμβάνουν από το σύστημα και τι είδους υποστήριξη θα ήθελαν να λάβουν. Πριν από τη διεξαγωγή των ομάδων εστίασης, η κοινοπραξία έκανε μια σύντομη έρευνα γραφείου σχετικά με την πραγματικότητα των ανάδοχων οικογενειών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για να κατανοήσει τα κίνητρα, τις προκλήσεις και τα

χαρακτηριστικά των ανάδοχων γονέων. Αυτού του είδους οι πληροφορίες βοηθούν στην ενσωμάτωση της ανατροφοδότησης των ανάδοχων γονέων στο σύστημα και στις στρατηγικές, τα πρότυπα και το πλαίσιο στις πολιτικές διατήρησης και πρόσληψης.

Αναμενόταν αυξημένη γνώση για την πραγματικότητα της ανάδοχης οικογένειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, από την άποψη των οικογενειών, καθώς και περιγραφή αποτελέσματος (συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης αναγκών, των ομάδων-στόχων, των στοιχείων καινοτομίας, του αναμενόμενου αντικτύπου και της δυνατότητας μεταφοράς) από την πλευρά των ασυνόδευτων παιδιών, και κατανόηση της θέσης των οικογενειών όσον αφορά την αναδοχή ασυνόδευτων παιδιών.

2. Η πραγματικότητα των οικογενειών αναδοχής στις χώρες των εταίρων

2.1 Μεθοδολογία

Κάθε εταίρος από την Αυστρία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Ελλάδα, τη Ρουμανία και τη Γαλλία διεξήγαγε έρευνα γραφείου για την αναζήτηση των αναγκών, των αντιλήψεων και των εμπειριών των ανάδοχων οικογενειών. Συγκέντρωσαν δεδομένα σχετικά με την ηλικία των ανάδοχων οικογενειών και των ανάδοχων παιδιών, την εθνικότητα των ανάδοχων οικογενειών και των ανάδοχων παιδιών και τη γεωγραφική θέση των οικογενειών (τα δεδομένα αυτά μπορεί να είναι σημαντικά για την ανάπτυξη της εφαρμογής, δεδομένου ότι θα διαθέτει λειτουργία γεωγραφικής θέσης). Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι εσωτερικές πληροφορίες, η διαδικτυακή έρευνα και η έρευνα των σχετικών θεσμικών οργάνων. Η έρευνα γραφείου σχετικά με τις ανάγκες, τις αντιλήψεις και τις εμπειρίες των ανάδοχων οικογενειών μεταξύ των χωρών των εταίρων είχε ως στόχο να εμπλουτίσει τις πληροφορίες και να βοηθήσει τη διαδικασία πρόσληψης ανάδοχων οικογενειών με τη δημιουργία ενός προφίλ των ανάδοχων οικογενειών, με τη συμβολή των ασυνόδευτων παιδιών, σε όλες τις χώρες εταίρους, όσον αφορά τα κοινά χαρακτηριστικά τους. Τα κύρια ερωτήματα που σκοπεύαμε να αντιμετωπίσουμε ήταν: "Ποιες είναι αυτές οι

οικογένειες; Τι κοινό έχουν οι οικογένειες αναδοχής σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο; Τι τις ενθάρρυνε να γίνουν ανάδοχες οικογένειες εξαρχής;

Η παρούσα έκθεση σκοπεύει να συνοψίσει όσα δείχνουν οι έρευνες στις χώρες εταίρους και να μας επιτρέψει να συγκρίνουμε την πραγματικότητα των οικογενειών και των παιδιών ανάδοχης φροντίδας σε όλη την Ευρώπη.

Επιπλέον, μετά τη συλλογή δεδομένων, οι εταίροι πραγματοποίησαν δύο ομάδες εστίασης: μία με οικογένειες και μία με παιδιά. Η ομάδα εστίασης με τις οικογένειες αποσκοπούσε στην δημιουργία ενός προφίλ των ανάδοχων οικογενειών και των αναγκών τους και στην αντιμετώπιση του θέματος των ασυνόδευτων παιδιών στο σύστημα αναδοχής. Κάθε εταίρος συναντήθηκε με τις οικογένειες και τα παιδιά/ανήλικα αυτοπροσώπως, διαδικτυακά μέσω Zoom ή τηλεφωνικά, όπως στην περίπτωση της Τσεχικής Δημοκρατίας ή της Ιταλίας. Όλοι οι εταίροι είχαν πολλές δυσκολίες να προσεγγίσουν την ανάδοχη οικογένεια, οπότε χρησιμοποιήθηκαν επαγγελματίες ως διαμεσολαβητές στις ανάδοχες οικογένειες για την υποβολή και τη συγκέντρωση των προσχεδιασμένων ερωτήσεων της ομάδας εστίασης.

Όλοι οι συμμετέχοντες υπέγραψαν έντυπο συγκατάθεσης, αλλά όχι οι οικογένειες που προτίμησαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους- γι' αυτούς, οι εταίροι απλώς διάβασαν τα ενημερωτικά δελτία των συμμετεχόντων και τους καταλόγους ερωτήσεων μέσω τηλεφώνου. Κάθε ομάδα εστίασης διήρκεσε τουλάχιστον μιάμιση ώρα και όλοι οι εταίροι προσάρμοσαν τις ερωτήσεις ανάλογα με την κατάσταση των οικογενειών και των παιδιών- μετά τις ομάδες εστίασης κάθε εταίρος συνέταξε μια εθνική έκθεση με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις ανάδοχες οικογένειες.

Συνολικά, προσεγγίσαμε και πήραμε συνεντεύξεις από 32 οικογένειες: τρεις από την Αυστρία, δύο από τη Γαλλία, επτά από την Ελλάδα, έξι από την Ιταλία, επτά από τη Ρουμανία, τρεις από την Πορτογαλία και τέσσερις από την Τσεχική Δημοκρατία. Πραγματοποιήσαμε επίσης δραστηριότητες με 72 παιδιά: σαράντα τέσσερα από την Ελλάδα, ένα από την Ιταλία, επτά από τη Γαλλία, δεκαεπτά από τη Ρουμανία και τρία από την Αυστρία- δυστυχώς, κανένα από την Πορτογαλία και την Τσεχική Δημοκρατία.

2.2. Γαλλία

Στη **Γαλλία**, μια εθνική έρευνα "*Εθνική έρευνα για τους οικογενειακούς βοηθούς* | *Direction de la recherche, des études, de l'évaluation et des statistiques (solidarites-*

sante.gouv.fr)¹ " το 2019, διεξήγαγε συνέντευξη με τους οικογενειακούς βοηθούς, σε συνεργασία με το INSEE. Η επικοινωνία μαζί τους έγινε τηλεφωνικά, όταν είναι δυνατόν, ή απευθείας στο σπίτι τους, για να ελεγχθεί ότι τους αφορά η έρευνα και να οργανωθεί η συνέντευξη κατά την οποία θα χορηγηθεί το ερωτηματολόγιο. Η έρευνα είχε ως στόχο να διερευνήσει τις συνθήκες προετοιμασίας των ανάδοχων οικογενειών, εστιάζοντας ιδίως στην πολύπλοκη τοποθέτησή τους, τα εμπόδια του επαγγέλματος και την αναγνώριση και την ελκυστικότητα του επαγγέλματος. Τα αποτελέσματα της έρευνας δεν είναι ακόμη διαθέσιμα, αλλά είναι σημαντικό να επικεντρωθούμε στην ανάγκη διερεύνησης αυτού του τομέα. Άλλες πληροφορίες στη Γαλλία προέρχονται από το βιβλίο του 2018 "*Foster parenthood in Europe Theoretical perspectives and professional practices*"² , το οποίο επικεντρώνεται στην κατάσταση των ανάδοχων οικογενειών που ονομάζονται "οικογενειακοί βοηθοί". Η επαγγελματοποίηση αυτού του ρόλου αποτελεί αντικείμενο συζήτησης σε εθνικό επίπεδο. Το έγγραφο δείχνει ότι η Ευρώπη είναι πλούσια σε διάφορες πολιτικές επιλογές στα μέτρα προστασίας και φροντίδας των παιδιών, που κυμαίνονται από την ιδρυματική φροντίδα στην ανάδοχη ή διευρυμένη οικογενειακή φροντίδα ή από το επαγγελματικό στο εθελοντικό καθεστώς. Η ευρωπαϊκή τομή ανοίγει έναν διάλογο που επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των πολιτικών και θεσμικών επιλογών και πρακτικών στις διάφορες χώρες. Μετά τον νόμο αριθ. 2022-140 της 7ης Φεβρουαρίου 2022³ για την προστασία των παιδιών, ο οποίος αποσκοπεί στη βελτίωση της κατάστασης των παιδιών που προστατεύονται από το ASE (γαλλικό σύστημα προστασίας των παιδιών), υιοθετήθηκαν σημαντικά μέτρα, όπως η αναγνώριση του ρόλου των οικογενειακών βοηθών, με συμμετοχή στην ανάπτυξη και παρακολούθηση του σχεδίου του παιδιού-η αναπροσαρμογή και η εναρμόνιση της αμοιβής των οικογενειακών βοηθών και η δυνατότητα χορήγησης ενός ελεύθερου Σαββατοκύριακου μία φορά τον μήνα. Παρόλα αυτά, ακόμη τα στατιστικά, τα στοιχεία και οι έρευνες σχετικά με την αναδοχή είναι

---

¹ 2019, Εθνική έρευνα για τους οικογενειακούς βοηθούς <https://drees.solidarites-sante.gouv.fr/sources-outils-et-enquetes/lenquete-nationale-sur-les-assistants-familiaux#:~:text=Avec%2076000%20enfants%20accueillis%20fin,l%27ordre%20de%2040%20000>.

² 2018, Αναδοχή γονέων στην Ευρώπη Θεωρητικές προοπτικές και επαγγελματικές πρακτικές <https://books.openedition.org/pup/50093>

³ 2022, Άρθρο "ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ: ΤΙ ΘΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ" <https://www.cneh.fr/blog-jurisante/publications/organisation-sanitaire-et-medico-sociale/assistants-familiaux-ce-qui-va-changer-avec-la-reforme-de-la-protection-des-enfants/>

διάσπαρτες και ανεπαρκείς. Η θέση και ο ρόλος του οικογενειακού περιβάλλοντος δεν είναι τόσο ξεκάθαροι- η έξοδος από την οικογένεια ανάδοχης φροντίδας είναι συχνά απροετοίμαστη, παρόλο που είναι ένα σημαντικό βήμα, και οι οικογενειακοί βοηθοί δεν αισθάνονται ότι υποστηρίζονται αρκετά στην επαγγελματική τους δραστηριότητα. Το 2017, μια μελέτη με θέμα *Μελέτη σχετικά με τα οφέλη της καθοδήγησης για τους ασυνόδευτους ανήλικους*⁴ που διεξήχθη από τον Μάρτιο έως τον Ιούλιο του 2017, έδωσε την ευκαιρία να συγκεντρωθούν οι μαρτυρίες 10 νέων, πρώην ΑΜΕΑ (ηλικίας μεταξύ 18 και 33 ετών), καθώς και εκείνες 9 μεντόρων. Το δείγμα της μελέτης αυτής καταρτίστηκε με τη συμβολή των επικεφαλής των παραρτημάτων και των προέδρων των ενώσεων του δικτύου France Parrainages και δείχνει πώς η καθοδήγηση προωθεί την ένταξη, η ενσωμάτωση είναι ένας αμοιβαίος εμπλουτισμός. Οι μέντορες παρέχουν στους νέους συναισθηματική σταθερότητα. Οι μαρτυρίες δείχνουν ότι οι νέοι δεν γνωρίζουν μόνο έναν μέντορα αλλά και τον σύζυγο/σύζυγο, τα παιδιά, τη μητέρα/τον πατέρα τους κ.λπ. Παρ' όλα αυτά, ένα τμήμα της έκθεσης είναι αφιερωμένο σε ένα ενδιαφέρον επιχείρημα- την απουσία οικογενειακού περιβάλλοντος, μια έλλειψη που αναφέρθηκε συχνά από τους νέους που συναντήθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων.

2.3. Ελλάδα

Στην **Ελλάδα**, η εύρεση στοιχείων και η σφαιρική εικόνα της εναλλακτικής φροντίδας παιδιών είναι πολύ δύσκολη, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Και παρόλο που τηρούνται στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των ανάδοχων οικογενειών, δεν υπάρχουν ποιοτικά στοιχεία σχετικά με το προφίλ, το υπόβαθρο και τα χαρακτηριστικά των (δυναμικών) ανάδοχων οικογενειών⁵. Αυτό που γνωρίζουμε από την πρώτη *τριμηνιαία έκθεση*⁶ για το έτος 2022 που δημοσίευσε το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) σχετικά με τα τελευταία στοιχεία που αφορούν την αναδοχή και την υιοθεσία είναι ότι αυτή τη στιγμή ζουν σε μονάδες παιδικής προστασίας στην Ελλάδα 1.482 ανήλικοι (εκ των οποίων 73 ασυνόδευτοι ανήλικοι), εκ

⁴ <https://www.france-parrainages.org/documents/47>

⁵ 2022, <https://eurochild.org/uploads/2022/02/Greece.pdf>

⁶ Πρώτο τρίμηνο 2022. Δεδομένα και στοιχεία του Πληροφοριακού Συστήματος https://paidi.gov.gr/wp-content/uploads/2022/05/entipo-APRIL-2022_BB.pdf

των οποίων 602 έχουν κριθεί κατάλληλοι για αναδοχή και 103 κατάλληλοι για υιοθεσία. Ωστόσο, την ίδια περίοδο, υπήρξαν 377 αιτήσεις για αναδοχή από ενδιαφερόμενους υποψήφιους ανάδοχους γονείς έναντι 2.332 αιτήσεων για υιοθεσία. Σε γενικές γραμμές, όμως, υπάρχει χαμηλό ενδιαφέρον και έλλειψη αναδόχων στην Ελλάδα, καθώς οι περισσότεροι υποψήφιοι γονείς επιλέγουν την υιοθεσία ενός παιδιού. Επίσης, τα περισσότερα παιδιά που χρειάζονται ανάδοχη φροντίδα είναι ηλικίας 6 έως 12 ετών, αλλά οι περισσότεροι υποψήφιοι γονείς προτιμούν τα βρέφη. Όσον αφορά την ηλικία των ανάδοχων φροντιστών, οποιοσδήποτε ηλικίας 25 έως 75 ετών μπορεί να υποβάλει αίτηση για αναδοχή, ενώ η διαφορά ηλικίας μεταξύ του ανάδοχου παιδιού μπορεί να είναι από 18 έως 60 έτη.

Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάδοχη φροντίδα και να δοθούν κίνητρα στους ανθρώπους να γίνουν γονείς ανάδοχων οικογενειών. Επίσης, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ανάδοχων γονέων δεν συμβαδίζουν με τις καθημερινές ανάγκες και καταστάσεις.

Υπό αυτή την έννοια, η κατάλληλη κατάρτιση και προετοιμασία των ανάδοχων γονέων θεωρείται απαραίτητη για να μπορέσουν να διαχειριστούν τις προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν. Με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα (Υπουργική Απόφαση 4489/11.10.2019), η επιτυχής ολοκλήρωση της σχετικής κατάρτισης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή των υποψηφίων ανάδοχων γονέων στο Ειδικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων (άρθρο 6, παρ. 2 του ν. 4538/2018) και τη μετέπειτα σύνδεσή τους με παιδιά. Η εκπαίδευση⁷ που παρέχεται στους υποψήφιους ανάδοχους γονείς είναι δωρεάν, διαρκεί 30 ώρες και περιλαμβάνει έξι διδακτικές ενότητες, όπως οι προσδοκίες των ανάδοχων γονέων, η φροντίδα παιδιών με ειδικές ανάγκες, η κατανόηση του γονεϊκού ρόλου κ.ο.κ. Στόχος είναι να κατανοήσουν οι ανάδοχοι φροντιστές καλύτερα τα θέματα που σχετίζονται με το πλαίσιο και τις διαδικασίες της αναδοχής και τις πολυπλοκότητες της γονεϊκής ιδιότητας στην αναδοχή. Ωστόσο, θα πρέπει να γίνει σαφές ότι, ακόμη και αν υπάρχει ειδική κατάρτιση για τους υποψήφιους ανάδοχους γονείς, δεν καλύπτει όλες τις πτυχές της αναδοχής. Υπάρχει επίσης έλλειψη συνεχούς εκπαίδευσης και υποστήριξης για τους ανάδοχους γονείς.

---

⁷ 2019, Εγχειρίδιο κατάρτισης για υποψήφιους ανάδοχους γονείς <https://www.anynet.gr/pubnr/Training>

Έτσι, είναι δυνατόν να σημειωθούν δύο σημαντικά ζητήματα σχετικά με την αναδοχή στην **Ελλάδα**, όπως φαίνεται στο "Εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα στην Ελλάδα-παράρτημα του εγχειριδίου ALFACA⁸. Το πρώτο είναι η έλλειψη ευαισθητοποίησης και γνώσης του κοινού σχετικά με την αναδοχή που οδηγεί σε παρανοήσεις σχετικά με την έννοια της οικογενειακής φροντίδας, τον γονικό ρόλο, τις υποχρεώσεις και τα νομικά δικαιώματα. Αυτό αποδίδεται στο γεγονός ότι η Ελλάδα έχει μακρά ιστορία στην ιδρυματική φροντίδα και, ως εκ τούτου, η αποϊδρυματοποίηση δεν αποτελεί ακόμη αναποτελεσματική πρακτική. Επιπλέον, οι οικογένειες θεωρούν την αναδοχή ως εναλλακτική μορφή υιοθεσίας, γεγονός που οδηγεί σε απογοήτευση. Έτσι, οι υποψήφιες ανάδοχες οικογένειες υποβάλλουν αίτηση για μακροχρόνια αναδοχή, γεγονός που οδηγεί σε επιπλοκές για τα παιδιά που πρόκειται να επανενωθούν με τους συγγενείς τους και χρειάζονται βραχυχρόνιες τοποθετήσεις. Επίσης, οι προσδοκίες των υποψήφιων ανάδοχων οικογενειών σχετικά με τα ανάδοχα παιδιά αποτελούν μια πρόσθετη πρόκληση. Παρατηρείται ότι θέτουν συγκεκριμένα κριτήρια ηλικίας, φύλου και καταγωγής, καθώς ενδιαφέρονται για την αναδοχή νεότερων παιδιών που προέρχονται από χώρες των οποίων η κουλτούρα δεν είναι τόσο διαφορετική σε σχέση με την Ελλάδα- επομένως, συνήθως δεν προτιμώνται τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά.

Επιπλέον, ένα *ευρωπαϊκό πρόγραμμα AMIF⁹* με επικεφαλής τον Οργανισμό CIDIS στην Ιταλία σε συνεργασία με το Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας KMOP από την Ελλάδα, το ISMU από την Ιταλία, το Porcausa από την Ισπανία, το HFC από την Κύπρο και το JRS Malta από τη Μάλτα, προσφέρει μερικά από τα κύρια συμπεράσματα που εξήχθησαν σχετικά με το προφίλ των ανάδοχων γονέων στην Ελλάδα, όπως η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με το τι είναι η ανάδοχη φροντίδα και το ιστορικό των ανάδοχων παιδιών. Για παράδειγμα, οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς συχνά δεν γνωρίζουν ότι το ανάδοχο παιδί μπορεί να έχει διαφορετικό υπόβαθρο από το δικό τους, όπως ότι είναι πρόσφυγας, μετανάστης ή Ρομά, καθώς και ότι το παιδί μπορεί να έχει διαφορετικό χρώμα δέρματος και διαφορετικό πολιτιστικό και θρησκευτικό υπόβαθρο. Επιπλέον, πολλοί ανάδοχοι γονείς δεν γνωρίζουν ότι το ανάδοχο παιδί δεν είναι

---

⁸ 2019, <https://www.anynet.gr/pubnr/Training>

⁹ 2022, FA.B! "Οικογενειακή φροντίδα για παιδιά σε μετανάστευση", <https://www.fabtogether.net>

ορφανό αλλά έχει βιολογική οικογένεια με την οποία πρέπει να έχει επαφή. Παράλληλα, ακόμη και οι γονείς που υποβάλλουν αίτηση για αναδοχή συχνά διατηρούν την ελπίδα ότι η αναδοχή θα εξελιχθεί σε υιοθεσία του παιδιού. Επιπλέον, οι επαγγελματίες που ασχολούνται με την αναδοχή στην Ελλάδα μοιράστηκαν ότι οι υποψήφιοι ανάδοχοι συχνά θέτουν περιορισμούς στο προφίλ του παιδιού που επιθυμούν να αναλάβουν. Έτσι, οι περισσότεροι επιθυμούν παιδιά βρεφικής ή νηπιακής ηλικίας, λευκής φυλής, ελληνικής καταγωγής και χωρίς αναπηρίες, γεγονός που καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την αντιστοίχισή τους με τη συντριπτική πλειονότητα των παιδιών που βρίσκονται σε ιδρύματα παιδικής προστασίας. Ως αποτέλεσμα, έχουν πραγματοποιηθεί πολύ λίγες αναδοχές για ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά και οι επαγγελματίες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα εμπόδια και δυσκολίες για την επίτευξή τους. Συγκεκριμένα, οι ανάδοχοι γονείς ανησυχούσαν για το ψυχολογικό τραύμα που μπορεί να φέρουν τα παιδιά, την απουσία πλήρους ιατρικού και ψυχοκοινωνικού ιστορικού και την αδυναμία υποστήριξης ενός παιδιού με διαφορετικό πολιτισμικό προφίλ και θρησκεία.

2.4. Πορτογαλία

Τα στοιχεία δείχνουν ότι στην **Πορτογαλία**, η γένεση και η πρακτική εφαρμογή του μέτρου παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές σε σχέση με την ισχύουσα νομοθεσία, ιδίως όταν αναλύεται η πρακτική της υπηρεσίας κοινωνικής ασφάλισης. Από την ετήσια έκθεση¹⁰ που εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης για το 2020, είναι δυνατόν να παρατηρηθεί ότι η περιφέρεια του Πόρτο - στη βόρεια περιοχή (Πόρτο, Vila Real, Viana de Castelo και Braga) έχει περισσότερα παιδιά και νέους που έχουν τοποθετηθεί σε αυτό το μέτρο ανταπόκρισης (62%- 73 παιδιά). Η αυτόνομη περιφέρεια της Μαδέρα είναι η δεύτερη περιοχή της χώρας με τις περισσότερες οικογένειες ανάδοχων οικογενειών, αντιπροσωπεύοντας το 20% (40 αιδιά) των εθνικών τοποθετήσεων. Από την άλλη πλευρά, η περιφέρεια της Λισαβόνας είχε, κατά τη στιγμή της παρούσας έκθεσης, μόνο 18 παιδιά και νέους που τοποθετήθηκαν σε ανάδοχη φροντίδα κατά τη διάρκεια του έτους αυτού. Η ανάλυση του συστήματος αναδοχής στην **Πορτογαλία** ξεκινά από την εκτίμηση ότι, παρά την έγκριση, το 2019,

---

¹⁰ 2021, CASA 2020 - Relatório de Caracterização Anual da Situação de Acolhimento das Crianças e Jovens <https://www.seg-social.pt/documents/10152/13200/CASA+2020.pdf/b7f02f58-2569-4165-a5ab-bed9efdb2653>

ενός νέου νόμου για την αναδοχή, οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει επαρκής κατάρτιση και υποστήριξη για τις ανάδοχες οικογένειες και ότι η αποϊδρυματοποίηση πρέπει να παραμείνει μια από τις προτεραιότητες της Πορτογαλίας κατά τη διαδικασία ανάκαμψης. Αυτό δείχνει, στην πραγματικότητα, την έλλειψη ενός κατάλληλου πλαισίου για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων μηχανισμών υποστήριξης της κοινότητας¹¹. Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα σχετίζεται με το γεγονός ότι η ανάδοχη φροντίδα εκπροσωπείται ελάχιστα στο πορτογαλικό σύστημα προστασίας. Σε απάντηση στη σχετική έλλειψη βιβλιογραφίας σχετικά με την οικογενειακή επαφή που βασίζεται στις εμπειρίες των παιδιών και των ενηλίκων σε ρόλους φροντίδας, εκπονήθηκε μια μελέτη από το InED, το Κέντρο Έρευνας και Καινοτομίας στην Εκπαίδευση της Σχολής Εκπαίδευσης του Πολυτεχνείου του Πόρτο, με τίτλο "Επικοινωνία στην ανάδοχη φροντίδα: πρότυπα, αποτελέσματα και μοντέλα διαχείρισης"¹². Ο γενικός στόχος του έργου είναι να διερευνήσει τα αποτελέσματα της επαφής μεταξύ του παιδιού ή του νέου που βρίσκεται σε ανάδοχη φροντίδα και της οικογένειας καταγωγής του ή τους λόγους για τη μη ύπαρξη ή τη διακοπή της. Η κύρια μελέτη περιελάμβανε την εφαρμογή ερωτηματολογίων σε μεγάλα δείγματα αναδόχων και εποπτευόμενων κοινωνικών λειτουργών, με επίκεντρο τις εμπειρίες, τις απόψεις και τα συναισθήματα των παιδιών. Η μελέτη ανταποκρίνεται στη σχετική έλλειψη βιβλιογραφίας σχετικά με την οικογενειακή επαφή που βασίζεται στις εμπειρίες των παιδιών και των ενηλίκων σε ρόλους φροντίδας. Τα αποτελέσματα επεσήμαναν τη σημασία της ανάπτυξης εποπτευόμενης συνεργασίας που βελτιώνει τις διαδικασίες επικοινωνίας, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των παιδιών και των νέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και να αναπτύσσονται πιο προσεκτικές και ανοιχτές σχέσεις εργασίας με τους γονείς καθ' όλη τη διάρκεια της τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι:

- Τα παιδιά και οι νέοι εξέφρασαν τις απόψεις τους σχετικά με την επαφή με τους βιολογικούς γονείς και τις δυσκολίες που συνδέονται με αυτήν. Πρόκειται για έντονα συναισθηματικές εμπειρίες που περιγράφονται με συναισθήματα χαράς και απώλειας,

---

¹¹ 2021, Σύστημα ανάδοχης φροντίδας στην Πορτογαλία: προκλήσεις και βελτιώσεις
<https://eurochild.org/news/foster-care-system-in-portugal-challenges-and-improvements/>

¹² 2019, Οικογενειακή επαφή σε ανάδοχες οικογένειες στην Πορτογαλία. Οι απόψεις των παιδιών σε ανάδοχη φροντίδα και άλλων βασικών φορέων
https://recipp.ipp.pt/bitstream/10400.22/12179/1/Art2_Paulo%20Delgado_2018.pdf

καθώς και λαχτάρα και θλίψη που δεν μπορούν να περάσουν περισσότερο χρόνο με τις οικογένειές τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι επισκέψεις ήταν ιδιαίτερα επιθυμητές αλλά θεωρούνταν σπάνιες και σύντομες.

- Τα περισσότερα παιδιά και νέοι τόνισαν ότι θεωρούν σημαντικό και καλό να έχουν επαφή με τους βιολογικούς τους γονείς και ότι εντάχθηκαν καλά στην ανάδοχη οικογένεια, θεωρώντας την εμπειρία αυτή ως επί το πλείστον θετική.

- Ορισμένα παιδιά εξέφρασαν πόσο πολύ τους έλειπαν οι βιολογικοί τους γονείς-ωστόσο, το γεγονός ότι είχαν επαφή τους επέτρεψε να αντιμετωπίσουν καλύτερα τον χωρισμό.

- Εξετάζοντας τις απόψεις των ανάδοχων γονέων, των βιολογικών γονέων και των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τις αντιδράσεις των παιδιών και των νέων πριν και μετά την επίσκεψη, είναι προφανές ότι έχουν διαφορετικές απόψεις για την ίδια πραγματικότητα. Οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι οι φορείς που αντιμετωπίζουν λιγότερες δυσκολίες όσον αφορά την επαφή, γεγονός που μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι συνήθως δεν είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της επίσκεψης.

Μια άλλη πτυχή που εξετάζεται είναι ότι η ανάδοχη φροντίδα εκπροσωπείται ελάχιστα στο πορτογαλικό σύστημα προστασίας. Παρά το γεγονός ότι θεωρείται η προτιμώμενη απάντηση για την τοποθέτηση παιδιών, τα στοιχεία δείχνουν ότι το 2015, από τα 8.600 παιδιά που βρίσκονταν σε κατάσταση αναδοχής, μόνο το 3,5% ήταν σε ανάδοχες οικογένειες (CASA, 2016). Η αορατότητα αποτελεί πραγματικότητα ακόμη και στις εργασίες της πορτογαλικής επιστημονικής κοινότητας (βλ. Delgado, 2007). Η έρευνα με τίτλο *"Όντας ανάδοχη οικογένεια στην Πορτογαλία: κίνητρα και εμπειρίες"*¹³ συμβάλλει στη μεγαλύτερη προβολή των ανάδοχων οικογενειών δίνοντάς τους φωνή, δηλαδή προσπαθώντας να κατανοήσει τα κίνητρα, τις προσδοκίες, τις ανάγκες και τις προσωπικές και οικογενειακές επιπτώσεις τους.

Επιπλέον, η έρευνα με τίτλο *"Πρακτικές αναδοχής και αναπαραστάσεις των ανάδοχων οικογενειών"*¹⁴ αποσκοπεί στην κατανόηση των πρακτικών και των αναπαραστάσεων των οικογενειών αυτών όσον αφορά την αναδοχή παιδιών και νέων. Η μελέτη αναλύει

---

¹³ 2017, Το να είσαι ανάδοχη οικογένεια στην Πορτογαλία: κίνητρα και εμπειρίες
<http://hdl.handle.net/10400.14/25873>

¹⁴ 2008, Πρακτικές ανάδοξης φροντίδας και αναπαραστάσεις των ανάδοχων οικογενειών
<https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/1630/1/Acolhimento%20Familiar.pdf>

διάφορες διαστάσεις της οικογενειακής και κοινωνικής σφαίρας: την οικογενειακή δομή, τις στάσεις απέναντι στην αναδοχή, την οργάνωση της οικιακής καθημερινής ζωής, τα δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης και την επίδραση της κοινωνικής τάξης σε αυτές τις αναπαραστάσεις.

Μια άλλη μελέτη¹⁵ που διεξήχθη στην Πορτογαλία είχε ως στόχο να συμβάλει στην κατανόηση των λόγων για τους οποίους γίνεται κανείς ανάδοχη οικογένεια. Υιοθέτησε μια ποιοτική προσέγγιση, χρησιμοποιώντας αφηγηματικές συνεντεύξεις των φροντιστών και ημιδομημένες συνεντεύξεις των επαγγελματιών εμπνευσμένες από τη θεμελιωμένη θεωρία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι λόγοι για την αναδοχή βασίζονται στις αξίες του αλτρουισμού και δεν υπάρχουν ενδείξεις οικονομικών ή εργασιακών συμφερόντων, όπως φοβούνται ορισμένοι επαγγελματίες. Τα συμπεράσματα επισημαίνουν την ανάγκη βαθύτερης κατανόησης του προφίλ των οικογενειών αναδοχής και των πρώην οικογενειών αναδοχής, η οποία θα επιτρέψει την υιοθέτηση στρατηγικών για την προσέλκυση περισσότερων δυνητικών υποψηφίων. Συγκεκριμένα, απαιτείται μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και συμμετοχή των παιδιών των δυνητικών ανάδοχων οικογενειών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η ποιότητα των υπηρεσιών υποστήριξης και η απόδοση των επαγγελματιών της ανάδοχης οικογένειας θεωρούνται βασικά στοιχεία για την επιτυχία της εφαρμογής της ανάδοχης οικογένειας, στην ευαισθητοποίηση, στις εκστρατείες πρόσληψης και στην επιλογή, προετοιμασία και διατήρηση των υποψηφίων. Σύμφωνα με άλλη έρευνα¹⁶, στην Πορτογαλία, οι ανάδοχοι φροντιστές δεν αισθάνονται επιβαρυνμένοι επειδή τα παιδιά θεωρούνται μέρος της οικογένειας και εντάσσονται στην οικογένεια για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η έρευνα αυτή εγείρει ένα άλλο θέμα που σχετίζεται με το φύλο των μελών της οικογένειας ανάδοχης φροντίδας. Δηλαδή, ο καταμερισμός των ευθυνών εντός του ζευγαριού φαίνεται να αναθέτει στη γυναίκα τα βασικά καθήκοντα της αναδοχής, όπως η οργάνωση της επαφής με τη βιολογική οικογένεια και η διαχείριση των συνεπειών της στο παιδί. Αυτό υποδηλώνει έναν άνισο καταμερισμό καθηκόντων και ευθυνών εντός της οικογένειας αναδοχής.

---

¹⁵ 2019, Πώς γίνονται οι άνθρωποι ανάδοχοι φροντιστές στην Πορτογαλία; Η διαδικασία οικοδόμησης του κινήτρου <https://pdfs.semanticscholar.org/3fdc/1924b383dea39db8a9c80997d7293b4b9218.pdf>

¹⁶ 2019, Προοπτικές των ανάδοχων φροντιστών σχετικά με τις επαφές στην Πορτογαλία και την Ισπανία <https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/2019-11/4502-20423-1-PB.pdf>

Τα στοιχεία δείχνουν ότι στην **Πορτογαλία**, η πρακτική εφαρμογή του μέτρου παρουσιάζει σημαντικές διαφορές σε σχέση με την ισχύουσα νομοθεσία. Από την ετήσια έκθεση¹⁷ που εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης για το 2020, είναι δυνατόν να παρατηρηθεί ότι η περιφέρεια του Πόρτο - στη βόρεια περιοχή (Πόρτο, Vila Real, Viana de Castelo και Braga) έχει περισσότερα παιδιά και νέους που έχουν ενταχθεί σε αυτό το μέτρο (62%- 73 παιδιά). Η αυτόνομη περιφέρεια της Μαδέρα είναι η δεύτερη περιοχή της χώρας με τις περισσότερες ανάδοχες οικογένειες, αντιπροσωπεύοντας το 20% (40 παιδιά) των εθνικών τοποθετήσεων. Από την άλλη πλευρά, η περιφέρεια της Λισαβόνας είχε, κατά τη στιγμή της παρούσας έκθεσης, μόνο 18 παιδιά και νέους που είχαν τοποθετηθεί σε ανάδοχη φροντίδα.

2.5. Ρουμανία

Στη **Ρουμανία**, η δευτερογενής έρευνα δείχνει ότι δεν υπάρχει σαφές προφίλ για τις ανάδοχες οικογένειες, επειδή προτιμούν την υιοθεσία ή, στις περισσότερες περιπτώσεις, την κοινότητα ή/και την πρόσβαση σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Ορισμένες πληροφορίες προέρχονται από τη UNICEF Ρουμανίας¹⁸ που δείχνει πως μια νέα ζωή, γεμάτη αγάπη, για όλο και περισσότερα παιδιά είναι δυνατή, καθώς ο αριθμός των παιδιών που μπορούν να υιοθετηθούν και των οικογενειών που έχουν πιστοποιηθεί για υιοθεσία αυξήθηκε κατά το ένα τρίτο τους πρώτους τρεις μήνες του 2021. Είναι όμως προφανές ότι η πρώτη επιλογή είναι η υιοθεσία και όχι η αναδοχή.

Παρόλα αυτά, η προτεραιότητα στη Ρουμανία, όπως αποδεικνύεται από πολυάριθμες μελέτες, είναι η αποϊδρυματοποίηση¹⁹. Στην πραγματικότητα, όταν τα παιδιά μεγαλώνουν εκτός οικογενειακού περιβάλλοντος, οι πιθανότητες να αναπτυχθούν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους μειώνονται. Έρευνες έχουν δείξει ότι κάθε τρεις μήνες που περνάει ένα παιδί κάτω των τριών ετών σε ίδρυμα καθυστερεί τη σωματική του ανάπτυξη κατά ένα μήνα. Υπάρχει επίσης κίνδυνος καθυστέρησης στη γνωστική και

---

¹⁷ 2021, CASA 2020 - Relatório de Caracterização Anual da Situação de Acolhimento das Crianças e Jovens <https://www.seg-social.pt/documents/10152/13200/CASA+2020.pdf/b7f02f58-2569-4165-a5ab-bed9efdb2653>

¹⁸ 2021, Στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού (Εθνική στρατηγική για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού) [Στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού | UNICEF Ρουμανία](#)

¹⁹ 2018, Αποϊδρυματοποίηση: για κάθε παιδί, μια αγαπημένη οικογένεια <https://www.unicef.org/romania/deinstitutionalization>

γλωσσική ανάπτυξη, ενώ το κοινωνικό στίγμα έρχεται να προστεθεί σε όλα αυτά, καθώς τα παιδιά από ιδρύματα συχνά θεωρούνται διαφορετικά και περιθωριοποιημένα.

2.6. Αυστρία

Στην **Αυστρία**, μετά από μια σημαντική μείωση το 2010, περισσότερα παιδιά και έφηβοι ζουν με ανάδοχους γονείς και εκτός σπιτιού. Αν και οι ανάδοχες οικογένειες φιλοξενούν κυρίως βρέφη και παιδιά κάτω των 6 ετών για αόριστο χρονικό διάστημα, περισσότεροι νέοι και έφηβοι ζουν σε ιδρύματα. Ωστόσο, τα παιδιά τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες είτε βάσει συμφωνίας είτε κατόπιν δικαστικής απόφασης²⁰. Ωστόσο, η αυστριακή κυβέρνηση προβλέπει νομοθεσία για τη φροντίδα παιδιών και νέων έως 18 ετών- εάν οι βιολογικοί γονείς ή οι υπεύθυνοι για τη φροντίδα και την ανατροφή του παιδιού συναινούν σε μια τέτοια προσφορά υποστήριξης, αυτή βασίζεται σε γραπτή συμφωνία μεταξύ των προσώπων αυτών και της αρχής πρόνοιας παιδιών και νέων. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία, τίθεται σε ισχύ η δικαστική απόφαση. Εν πάση περιπτώσει, δεν υπάρχουν τρέχοντα στοιχεία στο διαδίκτυο που να δείχνουν τον τρέχοντα αριθμό των παιδιών που ζουν σε ανάδοχη οικογένεια. Παρόλα αυτά, η έκθεση του 2018 δείχνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό παιδιών και εφήβων που ζουν σε αναδοχή βρέθηκε στη Βιέννη και την Καρινθία με 12,3 ανά 1000 ανηλίκους και 11,5 ανά 1000 παιδιά, αντίστοιχα. Στην ίδια έκθεση αναφέρεται επίσης ότι το Τιρόλο έχει το χαμηλότερο ποσοστό παιδιών που ζουν σε ανάδοχες οικογένειες με 1,8 ανά 1000 ανηλίκους.

Η έκθεση "*Ανοίγοντας πόρτες για τα παιδιά της Ευρώπης*²¹" αποκαλύπτει ότι το 2017, 13.617 παιδιά ζούσαν ήδη σε εναλλακτική φροντίδα στην Αυστρία: 8.307 παιδιά σε ιδρύματα (τα λεγόμενα κοινωνικοπαιδαγωγικά ιδρύματα) και 5.310 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες. Το γεγονός αυτό έχει επεκτείνει περαιτέρω τη διαθεσιμότητα της οικονομικής στήριξης και της βοήθειας που παρέχεται στις υπηρεσίες παιδικής πρόνοιας, καθιστώντας τεράστιο εμπόδιο για τους επαγγελματίες να αναλάβουν τη φροντίδα τους σε ιδρύματα φιλοξενίας. Η Αυστρία συνέχισε μέσω διαφόρων σχεδίων

---

²⁰ 2018, Εξωοικογενειακή φροντίδα παιδιών <https://www.kinderrechte.gv.at/factbook-english/children-in-care/>

²¹ 2018, Ανοίγοντας πόρτες για τα παιδιά της Ευρώπης <https://www.openingdoors.eu/wp-content/uploads/2019/03/country-fiche-Austria-2018.pdf>

να βελτιώνει την ποιότητα και τα πρότυπα της ανάδοχης φροντίδας μέσω της κατάρτισης και της επανεκπαίδευσης των οικογενειών και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα οφέλη της ανάδοχης φροντίδας ως κατάλληλης εναλλακτικής λύσης. Επιπλέον, η εισροή ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του αριθμού τους προκαλώντας μεγάλη οικονομική πρόκληση. Ωστόσο, ορισμένοι διεθνείς οργανισμοί ανταποκρίθηκαν στο ύψος των περιστάσεων και παρείχαν υποστήριξη για τα ιδρύματα φιλοξενίας. Η Αυστρία είναι μία από τις 12 χώρες-μέλη που προωθούν την πρωτοβουλία "Ανοιχτές Πόρτες" για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας ανάδοχης φροντίδας στην Ευρώπη. Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με τον Raphael Hoblings²², τον επικεφαλής του τμήματος για την Πρόνοια Παιδιών και Νέων στο Τιρόλο, υπάρχει επείγουσα ανάγκη για ανάδοχους γονείς για αυτά τα παιδιά (0-3 ετών), και θα πρέπει να είναι έτοιμοι να τους προσφέρουν αγάπη και φροντίδα. Στην εξάρτηση, η αναδοχή είναι μια πολύ ουσιαστική εμπειρία που απαιτεί μάθημα αναδοχής γονέων, στενή συνεργασία με τις υπηρεσίες πρόνοιας παιδιών και νέων. Οι υπηρεσίες πρόνοιας παιδιών και νέων όχι μόνο ελέγχουν τακτικά αν το παιδί έχει ενσωματωθεί καλά στη νέα του ανάδοχη οικογένεια, αλλά παρέχουν επίσης συμβουλές και υποστήριξη σε δύσκολες καταστάσεις.

Έτσι, αυτό που προκύπτει από όλες τις έρευνες²³ στην Αυστρία είναι η ανάγκη για συγκεκριμένη κατάρτιση για τις μικτές προκλήσεις φροντίδας παιδιών μεταναστευτικής καταγωγής. Υπάρχει επίσης υψηλή προτεραιότητα για τους επαγγελματίες να κατανοήσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν αυτά τα ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών, ώστε να τους παρέχουν υψηλά επίπεδα φροντίδας και προστασίας. Η εμπειρία έχει δείξει ότι χρειάζονται φροντίδα από οικογένεια αντί από ιδρύματα φιλοξενίας, τα οποία είναι πιο διαδεδομένα στην Αυστρία. Πολλές μονάδες στέγασης ασυνόδευτων παιδιών προσφύγων έχουν κλείσει από το 2018, καθιστώντας ακόμη πιο δύσκολη την πρόσβαση σε αυτά τα παιδιά, εκτός από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Η Αυστρία δεν παρέχει επίσης επαρκή ψυχολογική υποστήριξη για τα

---

²² 2020, Επείγουσα αναζήτηση ανάδοχης οικογένειας για να δώσει αγάπη και ασφάλεια
https://www.meinbezirk.at/innsbruck/c-lokales/pflegefamilie-soll-liebe-und-geborgenheit-geben_a5079412

²³ 2019, Αναδοχή πέρα από τα σύνορα <https://eea.iom.int/sites/g/files/tmzbdl666/files/documents/FAB-Final-Programme-Report.pdf>

ασυνόδευτα παιδιά προσφύγων. Είναι, ωστόσο, δύσκολο να συνδεθεί κανείς απευθείας με τους ανάδοχους γονείς.

2.7. Ιταλία

Στην **Ιταλία**, μια ανάλυση²⁴ των ανάδοχων οικογενειών εξέτασε την άποψη σχετικά με την εμπειρία υποδοχής των ανάδοχων οικογενειών, των κοινωνικών φορέων και των εδαφικών πόρων πρωταρχικής σημασίας για την επιμέλεια των ανηλίκων. Οι κύριοι στόχοι που τέθηκαν ως βάση για την έρευνα περιλαμβάνουν τον προσδιορισμό των κύριων κοινωνικοδημογραφικών χαρακτηριστικών των φροντιστών και της οικογένειάς τους, τα χαρακτηριστικά της σχέσης με τις κοινωνικές υπηρεσίες, τους λόγους της ανάθεσης, τις δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν και τα συναισθήματα που προκάλεσε η εμπειρία στο σύνολό της.

Ένα επιστημονικό άρθρο²⁵ που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Educational, Cultural and Psychological Studies Journal επιβεβαιώνει ότι η αναδοχή είναι μια συνθήκη υποδοχής παιδιών από οικογένειες που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα, νομικά ρυθμισμένη, με στόχο να εγγυηθεί στους ανηλίκους έναν κατάλληλο χώρο ανάπτυξης και στις οικογένειες προέλευσης τη δυνατότητα να ξεπεράσουν τα προβλήματα και να συναινέσουν στην επιστροφή των παιδιών. Είναι μια προκλητική εκπαιδευτική συνθήκη που εμβαθύνεται με την έρευνα. Η πολυπλοκότητα του ιστορικού προέλευσης και η συνύπαρξη πολλαπλών παραγόντων κινδύνου δημιουργεί στα παιδιά και τους νέους που βρίσκονται σε ανάδοχη οικογένεια, σημαντικές δυσκολίες στην ανάπτυξη, τις οποίες οι ανάδοχοι οικογένειες πρέπει να αντιμετωπίσουν, επίσης με την υποστήριξη ειδικών, υπηρεσιών και συλλόγων. Η μελέτη καθιστά δυνατή τη διερεύνηση των λόγων για την επικράτηση της επιμέλειας, των σχέσεων με τις οικογένειες προέλευσης και των δύσκολων διαδρομών ζωής των παιδιών σε ανάδοχη οικογένεια (μεταβάσεις, τοποθετήσεις, ασυνέχειες, χρόνια αναδοχής και συνέχιση των σχέσεων μετά την αναδοχή). Με τον τρόπο αυτό, είναι δυνατόν να εντοπιστούν οι

---

²⁴ 2014, L'affido familiare, una ricerca quantitativa sulle esperienze degli affidatari <https://ainformazione.files.wordpress.com/2015/02/tesi-urso-affido-familiare.pdf>

²⁵ 2001, L'affidamento familiare: le strategie educative elaborate dagli affidatari http://www.anfaa.it/wp-content/uploads/2021/12/L%E2%80%99affidamento-familiare_-le-strategie-educative-elaborate-dagli-affidatari.pdf

ανάγκες που επισημαίνουν οι ανήλικοι, τα προβλήματα που ανακύπτουν και οι ελπιδοφόρες στρατηγικές που υιοθετούν οι ανάδοχες οικογένειες.

Μεταξύ της τεκμηρίωσης²⁶ σχετικά με το σύστημα αναδοχής στην Ιταλία, υπάρχει μια ευρεία επικράτηση της ενδοοικογενειακής επιμέλειας στις νότιες περιφέρειες, όλες κοντά ή πάνω από το όριο του 60%. Διάφοροι παράγοντες επηρεάζουν τις διαφορετικές οικογενειακές κουλτούρες και δεσμούς, τους διαφορετικούς ρόλους και τα επίπεδα διάρθρωσης των κοινωνικών υπηρεσιών, τη διαφορετική εξάπλωση των οικογενειακών ενώσεων, τα διάφορα γενικά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά κ.λπ. Ένας σημαντικός παράγοντας, αν και όχι μοναδικός, αφορά τον βαθμό ανάπτυξης της πολιτικής και της τοπικής ευημερίας, που ανιχνεύεται από τις κατά κεφαλήν δημοτικές δαπάνες για κοινωνικές υπηρεσίες. Η αναδοχή των παιδιών από τους συγγενείς τους, για περισσότερο ή λιγότερο παρατεταμένες περιόδους, είναι μια πρακτική τόσο παλιά όσο και το ανθρώπινο είδος. Οι παππούδες, οι θείοι και οι προ-θείοι προσέφεραν ανέκαθεν φιλοξενία και φροντίδα στα εγγόνια τους, με πολύ διαφορετικούς χαρακτηρισμούς και έννοιες, τόσο στο χρόνο όσο και στο χώρο. Πρόκειται για μια πολυδιάστατη πραγματικότητα στην οποία συνυπάρχουν χιλιάδες κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές, ηθικές, νομικές, γεωγραφικές κ.λπ. διαδρομές.

2.8. Δημοκρατία της Τσεχίας

Η **Τσεχική Δημοκρατία** προσφέρει προτάσεις για αλλαγές στον τομέα της ανάδοχης οικογενειακής φροντίδας, οι οποίες έχουν εκπονηθεί με βάση την πρακτική εμπειρία από το πεδίο και την επαφή με διάφορους φορείς. Ο τομέας της μεθοδολογικής καθοδήγησης, με την ερμηνεία του νόμου και τις συνιστώμενες πρακτικές, διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, οπότε η σύσταση είναι η ενοποίηση της μεθοδολογικής καθοδήγησης και της υποστήριξης στην ανάδοχη οικογενειακή φροντίδα. Ο τομέας της επιλογής και της κατάρτισης των ανάδοχων γονέων: οι επαγγελματίες αντιμετωπίζουν επανειλημμένα οικογένειες που δεν είναι προετοιμασμένες για τα ειδικά ζητήματα και τις ανάγκες των συχνά τραυματισμένων παιδιών, οπότε η σύσταση είναι η προσεκτική επιλογή των ανάδοχων γονέων, λαμβάνοντας υπόψη την οικογενειακή κατάσταση και

---

²⁶ 2021, L'AFFIDAMENTO FAMILIARE A PARENTI. Opportunità e criticità
https://fad.progettofamigliaformazione.it/pluginfile.php/111456/mod_resource/content/1/Laffidamento%20familiare%20a%20parenti.pdf

την κατάσταση των σχέσεών τους. Έτσι, φαίνεται εξαιρετικά σημαντικό να καταστεί η κατάρτιση των ανάδοχων γονέων βιωματική, ώστε να μην πρόκειται απλώς για παθητική λήψη πληροφοριών, παρέχοντας πληροφορίες στους ανάδοχους γονείς για το πώς να αναζητήσουν επαγγελματική βοήθεια. Από την έρευνα προκύπτει ότι και άλλοι τομείς που πρέπει να εφαρμοστούν είναι η ανάθεση συγκεκριμένων παιδιών σε συγκεκριμένους ανάδοχους γονείς, η συνεργασία με τον ΟΣΠΑΔ και η αλλαγή της κατάστασης στα γραφεία εργασίας, πράγμα που σημαίνει ότι οι υπάλληλοι πρέπει να εξοικειωθούν με την αναδοχή.

Επίσης, η κατάσταση με τις υπηρεσίες μεταφροντίδας δείχνει έλλειψη παιδοψυχιάτρων και παιδίατρων με γνώσεις σχετικά με την αναδοχή και έλλειψη ευαισθητοποίησης. Αλλά αυτό που προκύπτει περισσότερο είναι ότι το θεμελιώδες πρόβλημα είναι η οικονομική υποτίμηση του τομέα της αναδοχής.

Στατιστικά στοιχεία²⁷ δείχνουν ότι στην Τσεχική Δημοκρατία, το 7% των παιδιών βρίσκονται σε προσωρινή ανάδοχη φροντίδα, δηλαδή το πολύ για ένα έτος τα παιδιά είτε θα μπορέσουν σύντομα να επιστρέψουν στην αρχική τους οικογένεια είτε πιθανώς, σύντομα θα αρχίσουν οι διαδικασίες για την υιοθεσία. Το 25% βρίσκεται σε μακροχρόνια ανάδοχη φροντίδα που μεσολαβεί για παιδιά που είναι απίθανο να μπορέσουν να επιστρέψουν στην αρχική τους οικογένεια. Τα παιδιά παραμένουν εδώ για αρκετά χρόνια, συχνά μέχρι την ενηλικίωσή τους. Τα παιδιά συνήθως παραμένουν εδώ μέχρι την ενηλικίωσή τους. Όσον αφορά τα στοιχεία σχετικά με το φύλο των ανάδοχων γονέων, το 56% είναι γυναίκες, το 37% ζευγάρια και το 7% άνδρες. 34% των ανάδοχων οικογενειών είναι ηλικίας μεταξύ 51 και 60 ετών, 32% μεταξύ 41 και 50 ετών, 20% άνω των 60 ετών, 11% μεταξύ 31 και 40 ετών και 3% μεταξύ 20 και 30 ετών.

Στην Τσεχική Δημοκρατία, μια έρευνα²⁸ για την ανάδοχη φροντίδα συγγενών²⁹ έχει ως στόχο να προσδιορίσει τις ανάγκες των ανάδοχων γονέων που έχουν παιδιά που

---

²⁷ 2019, Ανάδοχες οικογένειες στην Τσεχική Δημοκρατία Βασικά χαρακτηριστικά των ανάδοχων γονέων και των παιδιών σε ανάδοχη φροντίδα

<https://www.nadacesirius.cz/soubory/ke-stazeni/Analyza-Pestounske-rodiny-v-Ceske-republice.pdf>

²⁸ 2020, Ανάδοχη φροντίδα συγγενών - ανάλυση αναγκών <https://www.nadacesirius.cz/vyzkumy/pruzkumy-v-oblasti-nrp/pestounska-pece-pribuznych-analyza-potreb>

²⁹ Η διαφορά μεταξύ συγγένειας και αναδοχής: <https://fosterandadopt.ifs.ohio.gov/kinship-care/resources-for-kinship-caregivers/kinship-vs-foster-care#:~:text=Οι%20φροντιστές%20συγγένειας%20μπορούν%20να%20και%20ολοκληρώσουν%20τη%20διαδικ>

ERLINK "<https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/1630/1/Acolhimento%20Familiar.pdf>"
[\hhttps://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/1630/1/Acolhimento%20Familiar.pdf](https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/1630/1/Acolhimento%20Familiar.pdf)
https://recipp.ipp.pt/bitstream/10400.22/12179/1/Art2_Paulo%20Delgado_2018.pdf

¹³ 2017, Το να είσαι ανάδοχη οικογένεια στην Πορτογαλία: κίνητρα και εμπειρίες
<http://hdl.handle.net/10400.14/25873>

¹⁴ 2008, Πρακτικές ανάδοξης φροντίδας και αναπαραστάσεις των ανάδοχων οικογενειών
<https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/1630/1/Acolhimento%20Familiar.pdf>

¹⁵ 2019, Πώς γίνονται οι άνθρωποι ανάδοχοι φροντιστές στην Πορτογαλία; Η διαδικασία οικοδόμησης του κινήτρου <https://pdfs.semanticscholar.org/3fdc/1924b383dea39db8a9c80997d7293b4b9218.pdf>

¹⁶ 2019, Προοπτικές των ανάδοχων φροντιστών σχετικά με τις επαφές στην Πορτογαλία και την Ισπανία
<https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/2019-11/4502-20423-1-PB.pdf>

¹⁷ 2021, CASA 2020 - Relatório de Caracterização Anual da Situação de Acolhimento das Crianças e Jovens
<https://www.seg-social.pt/documents/10152/13200/CASA+2020.pdf/b7f02f58-2569-4165-a5ab-bed9efdb2653>

¹⁸ 2021, Στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού (Εθνική στρατηγική για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού)
[Στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού | UNICEF Ρουμανία](#)

¹⁹ 2018, Αποϊδρυματοποίηση: για κάθε παιδί, μια αγαπημένη οικογένεια
<https://www.unicef.org/romania/deinstitutionalization>

²⁰ 2018, Εξωοικογενειακή φροντίδα παιδιών <https://www.kinderrechte.gv.at/factbook-english/children-in-care/>

²¹ 2018, Ανοίγοντας πόρτες για τα παιδιά της Ευρώπης <https://www.openingdoors.eu/wp-content/uploads/2019/03/country-fiche-Austria-2018.pdf>

²² 2020, Επείγουσα αναζήτηση ανάδοξης οικογένειας για να δώσει αγάπη και ασφάλεια
https://www.meinbezirk.at/innsbruck/c-lokales/pflegefamilie-soll-liebe-und-geborgenheit-geben_a5079412

²³ 2019, Αναδοχή πέρα από τα σύνορα <https://eea.iom.int/sites/g/files/tmzbdl666/files/documents/FAB-Final-Programme-Report.pdf>

²⁴ 2014, L'affido familiare, una ricerca quantitativa sulle esperienze degli affidatari
<https://ainformazione.files.wordpress.com/2015/02/tesi-urso-affido-familiare.pdf>

²⁵ 2001, L'affidamento familiare: le strategie educative elaborate dagli affidatari <http://www.anfaa.it/wp-content/uploads/2021/12/L%E2%80%99affidamento-familiare-le-strategie-educative-elaborate-dagli-affidatari.pdf>

²⁶ 2021, L'AFFIDAMENTO FAMILIARE A PARENTI. Opportunità e criticità
https://fad.progettofamigliaformazione.it/pluginfile.php/111456/mod_resource/content/1/Laffidamento%20familiare%20a%20parenti.pdf

²⁷ 2019, Ανάδοχος οικογένειες στην Τσεχική Δημοκρατία Βασικά χαρακτηριστικά των ανάδοχων γονέων και των παιδιών σε ανάδοχη φροντίδα
<https://www.nadacesirius.cz/soubory/ke-stazeni/Analyza-Pestounske-rodiny-v-Ceske-republice.pdf>

²⁸ 2020, Ανάδοχη φροντίδα συγγενών - ανάλυση αναγκών <https://www.nadacesirius.cz/vyzkumy/pruzkumy-v-oblasti-nrp/pestounska-pece-pribuznych-analyza-potreb>

²⁹ Η διαφορά μεταξύ συγγένειας και αναδοχής: <https://fosterandadopt.ifs.ohio.gov/kinship-care/resources-for-kinship-caregivers/kinship-vs-foster-care#:~:text=Οι%20φροντιστές%20συγγένειας%20μπορούν%20να%20και%20ολοκληρώσουν%20τη%20διαδικασία%20μελέτης%20στέγης.&text=Οι%20φροντιστές%20συγγένειας%20υποβάλλονται%20σε%20μια%20%E2%80%99διαδικασία%20στέγης,%E2%80%9D%20και%20%E2%80%99πιστοποίησης%E2%80%9D%20.>

Πραγματοποιήθηκε επίσης ένα συνέδριο με τίτλο "Τρέχουσες προκλήσεις στο σύστημα φροντίδας ευάλωτων παιδιών"³⁰ για το θέμα αυτό, με βάση τα ακόλουθα κύρια θέματα:

- Στην Τσεχική Δημοκρατία, ο αριθμός των παιδιών που μεγαλώνουν εκτός της οικογένειάς τους αυξάνεται σταθερά (+14% = 3500 παιδιά)
- Υπάρχουν πολυάριθμες ομάδες παιδιών για τα οποία είναι αδύνατο να παρασχεθεί ανάδοχη φροντίδα στην οικογένεια (παιδιά με ιατρικά, ψυχικά ή συνδυασμένα μειονεκτήματα- κακοποιημένα, παραμελημένα παιδιά- παιδιά και νέοι που χρειάζονται αυξημένη προσοχή- παιδιά με ψυχικές ασθένειες)
- Ο αριθμός των αιτούντων για ανάδοχη φροντίδα έχει μειωθεί σημαντικά από το 2014 (-60%!).
- Το τσεχικό σύστημα της υποκατάστατης οικογενειακής φροντίδας προσφέρει μόνο περιορισμένες λύσεις και οι μεταβάσεις μεταξύ των διαφόρων τύπων φροντίδας είναι πολύ ριζικές. Απουσιάζουν οι τύποι φροντίδας που μοιράζονται οι ανάδοχοι γονείς, η αναδοχή που ασκείται ως επάγγελμα (στο πλαίσιο μιας σχέσης εργασίας) και η μακροχρόνια φροντίδα ενός παιδιού στα όρια μεταξύ αναδοχής και υιοθεσίας.

Με βάση τα κύρια ζητήματα και ένα βασικό επιχείρημα, το οποίο είναι "Η φροντίδα στο οικογενειακό περιβάλλον είναι ζωτικής σημασίας για τη βέλτιστη ανάπτυξη του παιδιού", έχουν προταθεί διάφορες λύσεις, όπως η μεταρρύθμιση της αναπληρωματικής οικογενειακής φροντίδας ως μέρος της συνολικής αλλαγής του συστήματος. Όσον αφορά την ανάδοχη φροντίδα προτάθηκε η ενίσχυση του τομέα των προληπτικών υπηρεσιών και άλλων δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τις οικογένειες με παιδιά, η αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων των δημόσιων αρχών και ενοποίηση των εργαλείων για τη βοήθεια των οικογενειών, η εφαρμογή νέων τύπων αναδοχής (συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής αναδοχής) για την παροχή οικογενειακού περιβάλλοντος σε παιδιά που σήμερα εξαρτώνται από την ιδρυματική φροντίδα. Προτάθηκε επίσης η εφαρμογή κινήτρων για την εξεύρεση νέων υποψηφίων

---

³⁰ 2022, Αναπληρωματική οικογενειακή φροντίδα - πώς θα πρέπει να αλλάξει για να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των παιδιών. Συνέδριο "Τρέχουσες προκλήσεις στο σύστημα φροντίδας ευάλωτων παιδιών" <https://www.nadacesirius.cz/vyzkumy/o-situaci-v-rodinach>

για αναπληρωματική οικογενειακή φροντίδα εξασφαλίζοντας έτσι τη συνέχεια της υποστήριξης των αναπληρωματικών οικογενειών (πριν και μετά την τοποθέτηση του παιδιού), η εμφάνιση νέων μορφών αναδοχής (βοηθητικές οικογένειες, κοινή αναδοχή, επαγγελματική αναδοχή, φροντίδα έκτακτης ανάγκης - άμεση τοποθέτηση ενός παιδιού σε καταστάσεις κρίσης χωρίς την ανάγκη δικαστικής απόφασης) και η μερική επαγγελματοποίηση της αναδοχής. Οι ανάδοχοι γονείς θα μπορούν να εργάζονται ως εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης (συνέχεια της υποστήριξης των ανάδοχων και των βιολογικών οικογενειών του παιδιού) από την αναζήτηση υποψηφίων έως τη συνέχιση της φροντίδας των νέων ενηλίκων.

Περαιτέρω έρευνα διερεύνησε την αποτυχία του συστήματος αναδοχής στην Τσεχική Δημοκρατία- τα στοιχεία δείχνουν ότι ο αριθμός των παιδιών που βρίσκονται σε μακροχρόνια αναδοχή έχει διπλασιαστεί από το 2007. Περισσότερα από 15.000 παιδιά μεγαλώνουν σήμερα με ανάδοχους γονείς, ενώ λιγότερα από 8.000 παιδιά ζουν σε ιδρύματα φιλοξενίας. Αυτό σημαίνει ότι δύο στα τρία παιδιά που τοποθετούνται σε κρατικά χρηματοδοτούμενη ανάδοχη φροντίδα μεγαλώνουν στην ανάδοχη φροντίδα των συγγενών τους ή προσώπων που έχουν υπάρξει ανάδοχοι γονείς. Παρά τα θετικά στοιχεία, υπάρχουν επικριτικές φωνές που αναφέρουν ότι πολλά παιδιά που τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες καταλήγουν σε ιδρύματα ή ότι τα παιδιά βιώνουν επανειλημμένες μετακινήσεις από τη μία ανάδοχη οικογένεια στην άλλη. Στις στατιστικές έρευνες που έχουν γίνει μέχρι στιγμής, δεν είναι δυνατόν να επαληθευτούν αυτοί οι ισχυρισμοί. Για το λόγο αυτό, η Lumos αποφάσισε να διεξάγει μια μεγάλης κλίμακας έρευνα³¹ μεταξύ των OSPOD (αρχές παιδικής πρόνοιας) σχετικά με τον πρόωρο τερματισμό της αναδοχής. Οι συγγραφείς θεωρούν ως αποτυχία της αναδοχής την κατάσταση κατά την οποία μια δικαστική απόφαση τερματίζει πρόωρα την αναδοχή.

Τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας αυτής δείχνουν ότι 9 στις 10 τοποθετήσεις σε ανάδοχες οικογένειες είναι καλές (η παραμονή στην ανάδοχη οικογένεια συνήθως τελειώνει με την επιστροφή στην οικογένεια, την υιοθεσία ή την ενηλικίωση). 2.000 παιδιά τερματίζουν την ανάδοχη φροντίδα κάθε χρόνο, 150 έως 200 από αυτά

---

³¹ 2020, Πρόωρος τερματισμός της αναδοχής στην Τσεχική Δημοκρατία - Αποτυγχάνει η αναδοχή στην Τσεχική Δημοκρατία;
https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/Lumos_SHRNUTI_predcasne_ukonceni_pp.pdf;

τερματίζουν λόγω αποτυχίας, η αποτυχία συμβαίνει συχνότερα μετά από επτά χρόνια στην ανάδοχη οικογένεια, όταν το παιδί είναι 13-14 ετών. Ο κύριος λόγος αποτυχίας είναι η συμπεριφορά του παιδιού και τα προβλήματα στη σχέση του παιδιού με τους ανάδοχους γονείς. Η μεταφορά παιδιών από μια ανάδοχη οικογένεια σε άλλη είναι σπάνια.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, ορισμένες συστάσεις που πρέπει να γίνουν είναι οι εξής: η εντατικοποίηση της αναζήτησης ανάδοχων γονέων, η βελτίωση της ποιότητας της κατάρτισης και της επαγγελματικής αξιολόγησης στη διαμεσολαβούμενη αναπληρωματική οικογενειακή φροντίδα και η εφαρμογή της επαγγελματικής αξιολόγησης στη μη διαμεσολαβούμενη αναπληρωματική οικογενειακή φροντίδα. Πρέπει να υπάρξει βελτίωση της ποιότητας της αντιστοίχισης, βελτίωση της υποστήριξης των ανάδοχων οικογενειών από τις οργανώσεις συνοδείας και τυποποίηση της ποιότητας της συνοδείας των ανάδοχων οικογενειών, βελτίωση της ποιότητας της παρακολούθησης των επιδόσεων της ανάδοχης φροντίδας, τυποποίηση της κατάρτισης των ανάδοχων γονέων και υποστήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης κοινοτικών υπηρεσιών για τους ανάδοχους γονείς.

3. Αποτελέσματα από την ομάδα εστίασης και τις ατομικές συνεντεύξεις με τις ανάδοχες οικογένειες

Μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της πρώτης ομάδας εστίασης που πραγματοποιήθηκε με τους επαγγελματίες και τους εμπειρογνώμονες όσον αφορά το σύστημα αναδοχής, η κοινοπραξία πραγματοποίησε μια δεύτερη ομάδα εστίασης για να συμπεριλάβει τις απόψεις και τις εμπειρίες των ανάδοχων γονέων και των ανάδοχων παιδιών, ώστε να δημιουργήσει προφίλ των ανάδοχων οικογενειών και των αναγκών τους και να αντιμετωπίσει το θέμα των ασυνόδευτων παιδιών στο σύστημα αναδοχής.

Στόχος ήταν να συγκριθεί και να αναδειχθεί η κατάσταση των ανάδοχων οικογενειών σε όλες τις χώρες εταίρους, εξετάζοντας τις δυσκολίες, τις ανάγκες των ανάδοχων οικογενειών και την αντίληψη των ανηλίκων χάρη στις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν μαζί τους.

Από τις εμπειρίες των εταίρων με τις εθνικές ομάδες εστίασης προέκυψε μια τεράστια δυσκολία στην προσέγγιση τόσο των ανάδοχων οικογενειών όσο και των ανηλίκων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι επαγγελματίες χρησιμοποιήθηκαν ως διαμεσολαβητές στις ανάδοχες οικογένειες για την υποβολή και τη συγκέντρωση των ερωτήσεων της ομάδας εστίασης. Αυτό συνέβη λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης εξαιτίας της ανάγκης των οικογενειών να διαφυλάξουν την ιδιωτική τους ζωή και του χαμηλού αριθμού ανάδοχων οικογενειών στην περιοχή. Όλοι αυτοί οι παράγοντες κατέστησαν δύσκολη τη συλλογή δεδομένων και την προσέγγιση του αναμενόμενου αριθμού της ομάδας-στόχου. Το ίδιο συνέβη και με τους ανηλίκους- στην περίπτωση αυτή, η κατάσταση ήταν ακόμη πιο περίπλοκη, καθώς πολλοί εταίροι δεν είχαν πρόσβαση για να συναντήσουν τους ανηλίκους και οι επαγγελματίες δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν ως μεσάζοντες. Συγκεκριμένα, η **Αυστρία** είχε έρθει σε επαφή με πολλές αρχές που φρόντιζαν για ανάδοχους γονείς και ανάδοχα παιδιά και ζήτησε βοήθεια, αλλά με χαμηλή ανταπόκριση και επίσης η εξεύρεση ανάδοχων γονέων και ανάδοχων παιδιών σε ιδιωτικό επίπεδο δεν ήταν επιτυχής. Ο αυστριακός εταίρος διεξήγαγε τις συνεντεύξεις με μεμονωμένες οικογένειες και παιδιά. Επίσης, η μέθοδος που προβλεπόταν στο σχέδιο για την παιγνιώδη εργασία με τα ανάδοχα παιδιά δεν ήταν δυστυχώς εφαρμόσιμη.

Στην περίπτωση της **Ιταλίας**, πήραν συνέντευξη από έξι οικογένειες: τρεις ανάδοχες οικογένειες στην κατηγορία της ενδοοικογενειακής αναδοχής, δηλαδή τα παιδιά δεν τοποθετούνταν σε ξένους αλλά σε συγγενείς (θείους, παππούδες, γιαγιάδες κ.λπ.) και τρεις οικογένειες στην κατηγορία της ετεροοικογενειακής αναδοχής. Ωστόσο, δεν ήταν εύκολο να έρθει κανείς σε επαφή μαζί τους και να έχει την ευκαιρία να μιλήσει μαζί τους. Για τη διεξαγωγή της ομάδας εστίασης, ο ιταλός εταίρος ζήτησε τη μεσολάβηση κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι λειτούργησαν ως μεσάζοντες, προετοιμάζοντας τις οικογένειες για τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε τηλεφωνικά ατομικά.

Στη **Ρουμανία**, ο εταίρος διεξήγαγε δύο ομάδες εστίασης με επτά ανάδοχες οικογένειες, μία σε απευθείας σύνδεση και μία σε φυσική μορφή. Για να συγκεντρώσουν τους συμμετέχοντες, έστειλαν διάφορα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε δημόσιους φορείς με ειδικές υπηρεσίες για ανάδοχες οικογένειες, βρίσκοντας στη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Βοήθειας και Προστασίας του Παιδιού από την Περιφέρεια 3 στο Βουκουρέστι τους δύο ενδιαμέσους φορείς για την πρόσληψη οικογενειών.

Στην **Ελλάδα**, η ομάδα εστίασης πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας "ΑΡΙΑΔΝΗ" και οι συμμετέχοντες ήταν επτά οικογένειες που προσελήφθησαν μέσω άλλων πρωτοβουλιών σχετικά με την Αναδοχή.

Στην **Τσεχική Δημοκρατία**, οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν διαδικτυακά με τέσσερις ανάδοχες οικογένειες, παρόλο που δεν ήταν εύκολο να βρεθούν ανάδοχοι γονείς πρόθυμοι να μοιραστούν τις εμπειρίες τους. Είχαν συναντήσει το εμπόδιο των ανάδοχων γονέων που δεν απαντούσαν.

Στην **Πορτογαλία**, οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν με τρεις ανάδοχες μητέρες, οι οποίες παρείχαν πληροφορίες για τρεις διαφορετικές διαδικασίες μέτρων αναδοχής-συγκεκριμένα, ένας από τους γονείς ανέλαβε το παιδί ως ζευγάρι, οι άλλες δύο ως ανύπαντρες μητέρες και μία από τις μητέρες είχε ήδη ένα βιολογικό παιδί.

Στη **Γαλλία**, ήταν πολύ δύσκολο να έρθει κανείς σε επαφή και να πάρει συνεντεύξεις από ανάδοχες οικογένειες, δεδομένου ότι οι νέοι ασυνόδετοι ανήλικοι δεν ζουν με οικογένειες υποδοχής, είτε πρόκειται για εθελοντές είτε εργάζονται για την υπηρεσία- αυτό είναι σπάνιο και συχνά άτυπο. Έτσι, η ομάδα εστίασης πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου που έπρεπε να συμπληρωθεί και στο οποίο συμμετείχαν δύο ανάδοχες οικογένειες που φιλοξενούν εθελοντικά ασυνόδετους ανηλίκους.

Σε γενικές γραμμές, δεδομένου του υψηλού βαθμού δυσκολίας στην ανάκληση και τη συμμετοχή των ανάδοχων οικογενειών στη δραστηριότητα των ομάδων εστίασης, κάθε χώρα εταίρος προσαρμόσε τις συνεντεύξεις στη συγκεκριμένη κατάσταση- αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο πολλές ομάδες εστίασης μετατράπηκαν σε άμεσες συνομιλίες με τις οικογένειες μέσω τηλεφώνου ή συναντήσεις στο Zoom, για να διευκολυνθεί η συλλογή των απαραίτητων δεδομένων και πληροφοριών.

3.1 Πορεία προς την ανάδοχη οικογένεια.

Στην **Αυστρία**, οι συνεντεύξεις υπογράμμισαν διαφορετικούς τρόπους για την ανάληψη ανάδοχων παιδιών:

- α) Ανάδοχες οικογένειες που δεν μπορούσαν να αποκτήσουν δικά τους παιδιά για ιατρικούς λόγους και γι' αυτό έπαιρναν παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες,

- β) Ανάδοχες οικογένειες που αποφάσισαν να αναλάβουν ανάδοχα παιδιά παρόλο που θα είχαν την ευκαιρία να αποκτήσουν βιολογικά παιδιά,
- γ) Οικογένειες που έχουν δικά τους βιολογικά παιδιά και αποφασίζουν να αναλάβουν ανάδοχα παιδιά κυρίως για ανθρωπίνους λόγους.

Στην **Ιταλία**, ορισμένες οικογένειες εξήγησαν ότι παρακολούθησαν μαθήματα στο κέντρο οικογενειακής συμβουλευτικής για περίπου τρεις μήνες, προκειμένου να κατανοήσουν τι θα αντιμετώπιζαν και να αποκτήσουν χρήσιμα εργαλεία για τη συμπεριφορά τους όταν γίνουν ανάδοχες οικογένειες. Άλλοι δήλωσαν ότι δεν ακολούθησαν πραγματική πορεία- απλώς απευθύνθηκαν στις κοινωνικές υπηρεσίες επειδή βοηθούσαν πάντα δύο μικρά αδέρφια, παιδιά ενός ζευγαριού με μεγάλα οικονομικά προβλήματα και κοινωνική, οικογενειακή και εκπαιδευτική υποβάθμιση (τα παιδιά συχνά εγκαταλείπονταν μόνα τους). Τα παιδιά βρίσκονταν ήδη υπό τη φροντίδα των κοινωνικών υπηρεσιών της Cerignola για αυτά ακριβώς τα προβλήματα (με την κοινωνική λειτουργό του δήμου άρχισαν να επισημοποιούν την παρουσία των παιδιών στο σπίτι τους) ακούστηκαν επίσης από το δικαστήριο που αποφάσισε να τους τα εμπιστευτεί. Μια οικογένεια διηγήθηκε ότι είχε απευθυνθεί σε μια εθνική ένωση σε συνεργασία με το τοπικό κέντρο αναδοχής. Αυτοί πραγματοποίησαν συνεντεύξεις και επισκέψεις στο σπίτι για να αξιολογήσουν τις "γονεϊκές τους ικανότητες". Μέσω αυτής της ένωσης, η οικογένεια ήρθε σε επαφή με την κοινωνική λειτουργό του δήμου Cerignola και το Consultorio Familiare για να αξιολογήσει τη δυνατότητα να γνωρίσει δύο έφηβα αδέρφια, των οποίων είναι τώρα ανάδοχοι γονείς, μετά από περίπου εννέα μήνες. Σχετικά με **την Ελλάδα**, αυτό που προέκυψε από τη συζήτηση με τους συμμετέχοντες είναι ότι κάποιοι από αυτούς προσπάθησαν να αποκτήσουν παιδί, αλλά αυτό ήταν αδύνατο λόγω ιατρικών προβλημάτων. Αναζητώντας εναλλακτικούς τρόπους, βρήκαν την υιοθεσία. Ένας από τους συμμετέχοντες αποφάσισε μόνος του να υιοθετήσει ένα παιδί. Στη συνέχεια, όλοι ήρθαν σε επαφή με Οργανισμούς για να τους καθοδηγήσουν σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής των διαδικασιών υιοθεσίας.

Στην **Πορτογαλία**, οι δρόμοι για να γίνει κανείς ανάδοχη οικογένεια ήταν πολύ διαφορετικοί. Μία από τις συμμετέχουσες δήλωσε ότι πάντα της άρεσαν τα παιδιά και ότι προέρχεται από μεγάλη οικογένεια με πολλά παιδιά. Η εκπαίδευσή της συνδέεται με τα παιδιά και τις ειδικές ανάγκες επειδή είχε έναν αδελφό με σύνδρομο down. Κατά τη διάρκεια της κατάρτισης στην εκπαίδευση σε θέματα ειδικών αναγκών, επισκέφθηκε ένα ίδρυμα φιλοξενίας ευαίσθητοποιημένο απέναντι στις ανάγκες των παιδιών να

λαμβάνουν φροντίδα και αγάπη και αποφάσισε να είναι υποψήφια για να αναλάβει ένα παιδί, παρακινούμενη από τις αλλαγές στη νομοθεσία για την αναδοχή. Για να γίνει υποψήφια, έστειλε ένα μήνυμα στο Santa Casa da Misericórdia³² και ανέλαβε ανάδοχη οικογένεια για ένα παιδί που ήταν τότε 20 μηνών. Ένας άλλος συμμετέχων εξήγησε ότι η διαδικασία ήταν αρκετά διαφορετική και άτυπη επειδή το ζευγάρι ήταν γείτονες με τη βιολογική οικογένεια του ανάδοχου παιδιού. Λόγω μιας διαδικασίας βίας στο νοικοκυριό της βιολογικής οικογένειας, ενεπλάκησαν ως μάρτυρες. Δεδομένου ότι γνώριζαν το παιδί και είχαν ήδη μια σχέση μαζί του, το ζευγάρι καλωσόρισε το παιδί στο νοικοκυριό του με άτυπο τρόπο. Αργότερα, το CPCJ³³ ζήτησε από το ζευγάρι να γίνει επίσημα ανάδοχη οικογένεια και η διαδικασία επισημοποιήθηκε. Πρέπει να ειπωθεί, ωστόσο, ότι υπάρχει μια ανησυχία αβεβαιότητας σε αυτή την πορεία, δεδομένου ότι, στην Πορτογαλία, το μέτρο της αναδοχής αναθεωρείται κάθε έξι μήνες. Ως εκ τούτου, η κατάσταση της βιολογικής οικογένειας αξιολογείται εκ νέου για να γίνει κατανοητό αν η βιολογική οικογένεια κατάφερε να αναδιαρθρωθεί και αν το παιδί μπορεί να επιστρέψει στο σπίτι του. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, κανονικά, η διαδικασία αναδοχής συνεχίζεται για περισσότερο από έξι μήνες. Μια άλλη συμμετέχουσα δήλωσε ότι υπέβαλε αίτηση για να γίνει γονέας ανάδοχης οικογένειας αφού έλαβε ένα φυλλάδιο μέσω ταχυδρομείου από την Mundos de Vida³⁴ ". Αφού έκανε ένα τηλεφώνημα για να εκδηλώσει το ενδιαφέρον της, είχε μια συνάντηση με τους τεχνικούς που εργάζονται στο Mundos de Vida και η διαδικασία ξεκίνησε με την αρχική εκπαίδευση (που συνήθως διαρκεί 4 έως 5 μήνες). Στη συνέχεια δέχτηκε ένα τηλεφώνημα για να αναλάβει ένα παιδί που ήταν δέκα ετών τότε. Τώρα το παιδί είναι 18 ετών και παρά το γεγονός ότι το παιδί έχει ήδη ενηλικιωθεί, αποφασίστηκε ότι θα συνεχίσει την αναδοχή σύμφωνα με το συμφέρον του παιδιού.

Στη **Γαλλία**, δημιούργησαν ένα σύλλογο που βοηθά τους πρόσφυγες να αντιμετωπίσουν τις ανισότητες και υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες εθελοντές του συλλόγου προσφέρουν σε ανήλικους καταλύματα και τους φροντίζουν στις οικογένειές τους.

---

³² Πορτογαλικός φορέας υπεύθυνος για την ανάδοχη φροντίδα

³³ CPCJ (Comissão de Proteção de Crianças e Jovens) - μη δικαστικά όργανα, με λειτουργική αυτονομία, τα οποία αποσκοπούν στην προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων και στην πρόληψη ή τον τερματισμό καταστάσεων που ενδέχεται να επηρεάσουν την ασφάλεια, την υγεία, την κατάρτιση, την εκπαίδευση ή την ολοκληρωμένη ανάπτυξή τους.

³⁴ Πορτογαλικός φορέας υπεύθυνος για την ανάδοχη φροντίδα

3.2 Εμπόδια που αντιμετωπίζει κάποιος για να γίνει ανάδοχη οικογένεια.

Οι περισσότερες από τις οικογένειες με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις στην **Αυστρία** δήλωσαν ότι είχαν προβλήματα με τις οικογένειες καταγωγής. Υπήρχαν πολλές δύσκολες καταστάσεις με τις οποίες οι ανάδοχοι οικογένειες ήρθαν αντιμέτωπες και έπρεπε να τις αντιμετωπίσουν, αλλά συχνά δεν ήταν και τόσο εύκολες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι οικογένειες ανέφεραν ότι, αφενός, το ανάδοχο παιδί ήθελε επαφή με τους βιολογικούς γονείς, αλλά κάθε φορά μετά την επίσκεψη, το παιδί δεν ανταποκρινόταν σχεδόν καθόλου για λίγες ημέρες. Μια φορά, η ανάδοχη οικογένεια χρειάστηκε ακόμη και να καλέσει έναν κοινωνικό λειτουργό. Στη συνέχεια το ανάδοχο παιδί στάλθηκε σε κέντρο κρίσης. Η κατάσταση αυτή ήταν ιδιαίτερα δραματική για όλους τους εμπλεκόμενους. Για την αντιμετώπιση αυτών των αμφισημων και προβληματικών καταστάσεων, οι οικογένειες θα ήθελαν στοχευμένη εποπτεία από τις αρχές. Επιπλέον, οι περισσότεροι ανάδοχοι γονείς φοβόντουσαν ότι τα παιδιά θα μπορούσαν κάποια στιγμή να επιστραφούν στην οικογένεια προέλευσης. Αυτή η σκέψη είναι πολύ αγχωτική για πολλές οικογένειες, ακόμη και αν η πιθανότητα επιστροφής είναι μικρή για πολλές οικογένειες. Ένα άλλο εμπόδιο που αντιμετώπιζαν οι οικογένειες ήταν ο φόβος ότι τα παιδιά θα στιγματίζονταν και θα υφίσταντο διακρίσεις στο σχολείο ή από τους φίλους τους. Εμπόδιο ήταν επίσης η επίδραση των στρεσογόνων εμπειριών από το οικογενειακό περιβάλλον, που απαιτεί θεραπευτικές θεραπείες.

Το μεγαλύτερο εμπόδιο για τις οικογένειες στην **Ιταλία** ήταν αναμφίβολα ο αντίκτυπος της επιστροφής των παιδιών στην πατρίδα μετά από τόσα χρόνια. Ορισμένοι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι τα παιδιά τους έχουν πλέον μεγαλώσει, στα 40 τους, και ότι η υποδοχή των εγγονών τους στην παιδική και εφηβική τους ηλικία ήταν μια πραγματική πρόκληση. Κατά καιρούς, ένιωθαν χαμένοι, αλλά η υποστήριξη του συμβουλευτικού κέντρου και των κοινωνικών λειτουργών τους επέτρεψε να δημιουργήσουν μια σχέση, να δεθούν με τα παιδιά και να τα κάνουν να τα αγαπήσουν. Μια άλλη ενδοοικογενειακή ανάδοχη οικογένεια ανέφερε ότι συχνά ένιωθαν μόνοι και εγκαταλελειμμένοι από το σύστημα, επειδή θεωρείται δεδομένο ότι επειδή είναι οι παππούδες, πρέπει να φροντίζουν τα εγγόνια τους. Παρόλα αυτά, είναι πολύ δύσκολο να "γίνεις γονιός" στην ηλικία τους. Επιπλέον, μία από τις οικογένειες αφηγήθηκε ότι

συχνά έπρεπε να συμβιβαστούν με τις προσδοκίες που είχαν δημιουργήσει ως ανάδοχη οικογένεια σε σύγκριση με την καθημερινή πραγματικότητα της συμβίωσης. Στην περίπτωση τους, η παρουσία μιας μεγάλης οικογένειας καταγωγής δεν τους επέτρεπε εύκολα να έρθουν σε επαφή με τις ανάγκες των ανάδοχων παιδιών.

Για τη **Ρουμανία**, η ελλιπής ενημέρωση του ευρύτερου κοινού, καθώς και του προσωπικού ορισμένων δημόσιων φορέων σχετικά με το σύστημα αναδοχής, είναι ένα από τα εμπόδια που αντιμετωπίζει κανείς για να γίνει ανάδοχη οικογένεια. Ένα άλλο εμπόδιο είναι το γραφειοκρατικό, το οποίο σημαίνει ότι οι φροντιστές χρειάζονται πιο συνεπή βοήθεια από τις αρχές όταν αντιμετωπίζουν ειδικές καταστάσεις με το παιδί τους σε τοποθέτηση. Ένα σημαντικό πρόβλημα είναι ο όρος που αναφέρεται στο επάγγελμα του βοηθού μητέρας/αναδόχου, ο οποίος εξακολουθεί να είναι άγνωστος σε μακροοικονομικό και θεσμικό επίπεδο. Γύρω από αυτό το θέμα, είναι σημαντικό να αναφερθούν οι περιπτώσεις των μη ιθαγενών παιδιών των οποίων η διαδικασία απόκτησης της ιθαγένειας είναι δύσκολη και η συνεργασία τους με τις αρμόδιες αρχές δεν είναι ομαλή. Δύο επιπλέον μειονεκτήματα του επαγγέλματος είναι η οικονομική αποζημίωση και υποστήριξη και η έλλειψη περιόδων διακοπών. Με άλλα λόγια, οι φροντιστές αμείβονται αρκετά χαμηλά και λαμβάνουν ένα χρηματικό ποσό για τη στήριξη του παιδιού που δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες τους, δεδομένου ότι το επάγγελμά τους δεν προβλέπει περιόδους διακοπών. Πρέπει να αποδίδουν παρά την κούραση, τη συσσώρευση άγχους ή οποιεσδήποτε άλλες καταστάσεις μπορεί να προκύψουν.

Οι συμμετέχοντες στην **Ελλάδα** δήλωσαν ότι είχαν σκεφτεί πολύ πριν αποφασίσουν να υιοθετήσουν. Παρόλα αυτά, οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν ήταν η έλλειψη κατάλληλης κατεύθυνσης, υποστήριξης και συμβουλευτικής, η οποία έλειπε. Ένα άλλο εμπόδιο είναι τα προβλήματα με τους βιολογικούς γονείς λόγω του διαφορετικού πολιτιστικού τους υπόβαθρου: μπορεί να ανησυχούν για το τι μπορεί να συνεπάγεται η αναδοχή του παιδιού τους από μια οικογένεια στην Ελλάδα όσον αφορά τη διατήρηση της πολιτιστικής τους ταυτότητας. Όσον αφορά τους υποψήφιους υιοθετούντες, τους λείπει η πληροφόρηση, καθώς συχνά δεν γνωρίζουν ότι το παιδί που θα υιοθετήσουν μπορεί να έχει διαφορετικό υπόβαθρο από τους ίδιους. Συχνά, οι ανάδοχοι γονείς δεν γνωρίζουν ότι το παιδί μπορεί να είναι πρόσφυγας, μετανάστης ή Ρομά ή να έχει διαφορετικό χρώμα δέρματος ή διαφορετικό πολιτιστικό και θρησκευτικό υπόβαθρο. Ταυτόχρονα, πολλοί ανάδοχοι γονείς δεν γνωρίζουν ότι το

παιδί που θα αναλάβουν δεν είναι ορφανό, αλλά πιθανότατα έχει μια βιολογική οικογένεια με την οποία πρέπει να έχουν επαφή όσο και οι ίδιοι ως ανάδοχοι γονείς. Μεταξύ των εμποδίων στην **Τσεχική Δημοκρατία**, οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν την περιττή γραφειοκρατία και τη δυσκολία κατανόησης του νομοθετικού συστήματος και του τρόπου λειτουργίας της αναδοχής. Οι ευθύνες των ανάδοχων γονέων είναι σαφείς, όχι όμως και τα δικαιώματά τους, ενώ υπάρχει ασυνέπεια στην πληροφόρηση και έλλειψη ενδιαφέροντος των αρχών για το πρόβλημα των ανάδοχων οικογενειών. Επιπλέον, η απόκρυψη πληροφοριών σχετικά με το παιδί που αναλαμβάνει την αναδοχή και η μη συνεργατική προσέγγιση καθιστούν την εμπειρία δύσκολη. Ένα παιδί από το εξωτερικό που δεν είχε όλα τα απαραίτητα έγγραφα έπρεπε να περιμένει πολύ καιρό για να αναλάβουν δράση οι αρχές. Εν τω μεταξύ, το παιδί χρειαζόταν ιατρική βοήθεια, την οποία δεν μπορούσε να λάβει επειδή δεν είχε τα απαραίτητα έγγραφα.

Τα εμπόδια που επεσήμαναν οι συμμετέχοντες **στην Πορτογαλία** συνδέονταν κυρίως με τα χαρακτηριστικά του παιδιού, την εξισορρόπηση χρόνου με τη βιολογική οικογένεια, το χρόνο που χρειάζεται το δικαστήριο για να αποφασίσει σχετικά με το σχέδιο ζωής του παιδιού, την έλλειψη υποστήριξης από τους επαγγελματίες, την προσαρμογή στα νέα οικογενειακά περιβάλλοντα, καθώς και τις γραφειοκρατικές και υλικοτεχνικές δυσκολίες. Αν και μία από τις συμμετέχουσες δήλωσε ότι θεωρεί τη διαδικασία της αναδοχής πολύ επιτυχημένη, επεσήμανε ορισμένες δυσκολίες σχετικά με τα χαρακτηριστικά του παιδιού. Το κύριο εμπόδιο για αυτόν τον ανάδοχο γονέα είναι ο τρόπος λειτουργίας του συστήματος, δηλαδή, παρά το γεγονός ότι η βιολογική μητέρα δεν αποτελεί εναλλακτική λύση για το μέλλον αυτού του παιδιού (σύμφωνα με τους επαγγελματίες), είναι υποχρεωτική η συνέχιση των επισκέψεων από την πλευρά του ανάδοχου γονέα και μερικές φορές τα παιδιά αρνούνται να βρίσκονται με τη βιολογική οικογένεια. Ένα άλλο ζήτημα που ανέφερε ο συμμετέχων είναι η έλλειψη υποστήριξης από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στην ψυχιατρική βοήθεια που χρειάζεται το παιδί. Ένας από τους συμμετέχοντες, που εμπλέκεται σε μια μακροχρόνια διαδικασία αναδοχής, έδειξε μια διαφορετική οπτική των εμποδίων, δηλώνοντας ότι τα εμπόδια άλλαξαν πολύ από τότε που το παιδί ήταν 10 ετών μέχρι τώρα που είναι 18 ετών, καθώς και ότι οι αλλαγές στη νομοθεσία διαμόρφωσαν αυτές τις δυσκολίες. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες περιέγραψαν τα γραφειοκρατικά ζητήματα ως εμπόδιο. Εξάλλου, η αναδοχή είναι ένα μέτρο που δεν είναι πολύ γνωστό, γεγονός

που προκαλεί δυσκολίες μερικές φορές σε μη προβλεπόμενα ζητήματα κατά την αντιμετώπιση γραφειοκρατικών φορέων, όπως η εγγραφή των παιδιών σε σχολείο, η μετάβασή τους στο γιατρό, η προμήθεια βιβλίων, ενώ η νομοθεσία δεν προβλέπει αρκετές ημέρες γονικής άδειας. Άλλα προβλήματα που αναφέρθηκαν ήταν η ανάγκη διαλόγου και συνεννόησης με πολλούς ανθρώπους: τη δική τους οικογένεια, τη βιολογική οικογένεια, το δικαστήριο, τον αρμόδιο φορέα αναδοχής, το ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης και το συνεχές σύστημα αξιολόγησης, το οποίο αφήνει λιγότερο χρόνο για το παιδί και την προσωπική ζωή.

Στη **Γαλλία**, οι οικογένειες εξήγησαν ότι το σημαντικότερο εμπόδιο είναι η έλλειψη διαθεσιμότητας επειδή εργάζονται και πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και τα άλλα μέλη της οικογένειας και αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο.

3.3 Εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στην ανάδοχη φροντίδα.

Στην **Αυστρία**, το κύριο εμπόδιο που αναφέρεται είναι ότι τα παιδιά διχάζονται μεταξύ των βιολογικών γονέων και των ανάδοχων οικογενειών. Από τη μία πλευρά, θέλουν να διατηρούν επαφή με τους βιολογικούς τους γονείς και να τους επισκέπτονται συχνά. Από την άλλη πλευρά, οι επαφές αυτές δημιουργούν συγκρούσεις αφοσίωσης, με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι κυρίως οι ανάδοχοι γονείς και πρέπει να βρουν τρόπους να τις αντιμετωπίσουν, ώστε να μη διακοπεί η πρακτική της αναδοχής. Ο φόβος είναι ότι οι επισκέψεις που οργανώνονται από τις αρχές μπορεί να οδηγήσουν σε σοβαρά προβλήματα για τα ανάδοχα παιδιά, τα οποία μπορεί να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην αρχική φάση της διεκπεραίωσης των επισκέψεων με τους βιολογικούς γονείς.

Ένα άλλο σημείο που αναφέρουν σχεδόν όλες οι οικογένειες είναι ότι οι βιολογικοί γονείς προσπαθούν πάντα να πάρουν πίσω τα ανάδοχα παιδιά, απαιτώντας περισσότερη αναγνώριση και σεβασμό. Ως αποτέλεσμα, τα παιδιά θα υποφέρουν και πάλι.

Στην **Ιταλία**, σύμφωνα με όσα ανέφεραν οι οικογένειες, τα παιδιά είχαν να αντιμετωπίσουν το εμπόδιο της "εκμάθησης" της οικογενειακής ζωής. Αν και ήταν οι

παππούδες και οι γιαγιάδες, πολλές οικογένειες δεν είχαν ποτέ μεγάλη επαφή με τα παιδιά, επειδή σπάνια τους επιτρεπόταν να τα βλέπουν μέχρι να γίνουν ανάδοχοι γονείς. Έτσι, πολλές από τις οικογένειες μας είπαν ότι η μεγαλύτερη πρόκληση για τα παιδιά ήταν η προσαρμογή τους. Ένα άλλο εμπόδιο που προέκυψε από τη συνέντευξη είναι η αποδοχή ότι είναι μόνα τους και ότι πρέπει να τα φροντίζουν άλλοι άνθρωποι εκτός από τους γονείς τους που τα έχουν εγκαταλείψει.

Από τη **ρουμανική** εμπειρία, ένα εμπόδιο εντοπίστηκε στον στιγματισμό των παιδιών που βρίσκονται σε ανάδοχη οικογένεια. Το γεγονός αυτό οδηγεί στην περιθωριοποίηση και τις διακρίσεις τους στο κοινωνικό πλαίσιο, ιδίως στο σχολείο. Φαίνεται ότι τα προβλήματα αυτά ξεκινούν ακόμη και από το νηπιαγωγείο, και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί είναι συχνά απρόθυμοι απέναντι στην κατάσταση των παιδιών που βρίσκονται σε ιδρύματα. Ως αποτέλεσμα αυτής της διάκρισης, τα παιδιά σε κρίση δεν αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια οικογένεια ή ομάδα. Σε αυτή την περίπτωση, ο ανάδοχος γονέας έχει να αναλάβει έναν θεμελιώδη ρόλο, δίνοντας στο παιδί ασφάλεια, στοργή, υπομονή και την αίσθηση του ανήκειν.

Οι συμμετέχοντες από **την Ελλάδα** απάντησαν ότι τα ανάδοχα παιδιά έχουν στερηθεί την προστασία και έχουν βιώσει παραμέληση και κακοποίηση. Παράλληλα, η διαβίωσή τους σε ιδρυματικές συνθήκες αυξάνει τις δυσκολίες που πρέπει να αντιμετωπίσουν. Για να ενταχθούν τα παιδιών στη δομή της οικογένειας και την ίδια την οικογένεια, οι κανόνες είναι ένα από τα πιο απαιτητικά σημεία. Επιπλέον, τα ασυνόδευτα παιδιά προσφύγων και μεταναστών αποτελούν μια ειδική ομάδα με αυξημένες ανάγκες και ευπάθεια. Η τοποθέτησή τους σε ανάδοχες οικογένειες φέρνει σημαντικές προκλήσεις για τους γονείς που πρέπει να τα αντιμετωπίσουν. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι τραυματικές εμπειρίες των παιδιών αυτών και οι ψυχοσυναισθηματικές δυσκολίες που μπορεί να παρουσιάσουν, οι συχνά πολύπλοκες νομικές υποθέσεις και εκκρεμότητες, η ελλιπής γνώση της ελληνικής γλώσσας και οι δυσκολίες ένταξης και προσαρμογής τους στην ελληνική κοινωνία.

Στη **Γαλλία**, το κύριο εμπόδιο στο σύστημα αναδοχής είναι ότι δεν είναι κατάλληλο για νέους ασυνόδευτους ανηλίκους, διότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν ζουν με ανάδοχες οικογένειες, είτε πρόκειται για εθελοντές είτε για εργαζόμενους στην υπηρεσία: αυτό είναι σπάνιο και άτυπο. Το 2020, στην περιφέρεια της Λιλ, από τους 205 νέους ασυνόδευτους ανηλίκους που αναλάμβανε η υπηρεσία, μόνο τέσσερις ζούσαν με ανάδοχες οικογένειες. Ορισμένοι από τους νέους που ερωτήθηκαν δεν γνώριζαν ότι

μπορεί να είναι δυνατόν να ζήσουν με μια ανάδοχη οικογένεια με πλήρη απασχόληση ή περιστασιακά, επειδή δεν υπάρχει επαρκής πληροφόρηση για το θέμα αυτό. Προς το παρόν, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι ζουν μαζί σε ένα ίδρυμα (DHIMNA). Παρόλα αυτά, χρειάζονται ένα πιο ασφαλές και λιγότερο συλλογικό περιβάλλον.

Στην **Πορτογαλία**, δεδομένου ότι η διαδικασία αναδοχής ήταν πολύ διαφορετική και οι ηλικίες των παιδιών των ανάδοχων οικογενειών που ερωτήθηκαν διέφεραν επίσης πολύ, ήταν δυνατόν να συγκεντρωθεί ένα ευρύ φάσμα εμποδίων. Τα πιο συχνά αναφερόμενα εμπόδια αφορούν την προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα και την οικογένεια, και ψυχολογικά ζητήματα, δεδομένου ότι κάθε παιδί έχει τα χαρακτηριστικά και την ιστορία της ζωής του και είναι σημαντικό να κατανοηθεί σε τι έχει εκτεθεί και ποιες είναι οι επιπτώσεις του. Άλλα εμπόδια είναι οι διατροφικές διαταραχές & θέματα υγείας, οι σχολικές δυσκολίες, η έλλειψη ρουτίνας και η έννοια της οικογένειας, αφού τα παιδιά πρέπει να μεγαλώνουν σε μια οικογένεια με μια αίσθηση κανονικότητας και να έχουν τα ρούχα τους, τα παιχνίδια τους, το κρεβάτι τους και το δωμάτιό τους... στα ιδρύματα φιλοξενίας αυτό δεν συμβαίνει. Τέλος, η εξισορρόπηση χρόνου με τη βιολογική οικογένεια είναι ένα άλλο σημαντικό ζήτημα, που αναγνωρίζεται ως εμπόδιο για τα ανάδοχα παιδιά, αφού αναγκάζονται να περνούν χρόνο με τη βιολογική οικογένεια, παρόλο που η κατάσταση που οδήγησε στη λήψη του μέτρου προστασίας δεν έχει ακόμη επιλυθεί, προκαλώντας τους μεγάλη ταλαιπωρία και αστάθεια.

3.4 Καθοριστικοί παράγοντες για την επιτυχή αναδοχή.

Οι συνεντεύξεις στην **Αυστρία** δείχνουν ότι η επιτυχής πρακτική της αναδοχής σχετίζεται με το γεγονός ότι οι ανάδοχες οικογένειες ενημερώθηκαν εκ των προτέρων για τις οικογένειες καταγωγής, τα παιδιά και τις νομικές διατάξεις. Για αυτούς, η επαφή των ανάδοχων γονέων και των παιδιών με τις οικογένειες καταγωγής ήταν πολύ σημαντική για την επιτυχία και την ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών επαφής. Για μια καλή πρακτική ανάδοχης φροντίδας, είναι σημαντικό να ενημερώνεται κανείς καλά εκ των προτέρων για να έχει εικόνα των προβλημάτων στις οικογένειες προέλευσης. Είναι πάντα ευκολότερο όταν τα ανάδοχα παιδιά έρχονται στις ανάδοχες οικογένειες αμέσως μετά τη γέννηση. Τότε δεν επιβαρύνονται και δεν έχουν μεγαλώσει με τραυματικές εμπειρίες.

Από την **ιταλική** συζήτηση προέκυψε ότι όλες οι οικογένειες συμφωνούν ότι δεν υπάρχουν κοινοί, γενικοί παράγοντες για την επιτυχή αναδοχή. Ακόμα, εξαρτώνται από τις εμπειρίες του κάθε παιδιού και της ανάδοχης οικογένειας. Σε γενικές γραμμές, αυτό που προέκυψε από την ομάδα εστίασης ήταν ότι το να παίρνεις τα παιδιά ήρεμα, να τα κάνεις να καταλαβαίνουν τους κανόνες και να τα βοηθάς να σκέφτονται όταν κάνουν λάθη, να τα κάνεις να νιώθουν στοργή όλη την ώρα είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για να χτιστεί η οικογενειακή σχέση.

Στη **Ρουμανία**, οι έμπειροι ανάδοχοι γονείς συμβουλεύουν όσους ξεκινούν αυτό το επάγγελμα να είναι αφοσιωμένοι και να μην βλέπουν την αναδοχή ως ένα συνηθισμένο επάγγελμα, καθώς η συναισθηματική συνιστώσα είναι απαραίτητη. Για αυτό, είναι σημαντικό να συμμετέχει ενεργά ο ανάδοχος γονέας, προσφέροντας στοργή, ηθική υποστήριξη και ανοιχτό πνεύμα για να πηγαίνει το παιδί σε διάφορες εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως αθλητικές δραστηριότητες, όπου μπορεί να κάνει φίλους.

Η επιτυχής έκβαση των αναδοχών και η αποτροπή της επιστροφής του ανάδοχου παιδιού σε μορφές ιδρυματικής στέγασης είναι σημαντικές στην **Ελλάδα**. Χρειάζεται συχνή και ποιοτική παρακολούθηση από τους αρμόδιους επαγγελματίες για να διασφαλιστεί ότι οι ανάδοχοι γονείς πλαισιώνονται ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς στο ρόλο τους και να έχουν ένα πρόσωπο με το οποίο μπορούν να μοιραστούν τις ανησυχίες τους. Επιπλέον, η ετοιμότητα να γίνει κάποιος γονέας είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας, μαζί με μια προσέγγιση με σεβασμό στο ιστορικό των παιδιών. Στην **Τσεχική Δημοκρατία**, οι συμμετέχοντες προσδιόρισαν τη συνεργασία μεταξύ αυτών και με τις αρχές, την ποιοτική εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση των δικαιωμάτων των ανάδοχων γονέων ως βασικούς παράγοντες για την επιτυχία του συστήματος ανάδοχης φροντίδας. Επιπλέον, υπογράμμισαν την ανάγκη ύπαρξης ενός καταλόγου επαγγελματιών (ψυχολόγοι, θεραπευτές, ψυχίατροι, ...) ως σημείο αναφοράς για την άντληση οικονομικής σταθερότητας.

Μερικοί από τους παράγοντες που αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες στην **Πορτογαλία** ήταν οι καλές σχέσεις με την ανάδοχη οικογένεια, επειδή μερικές φορές τα παιδιά συγκρίνουν αυτό που είχαν με αυτό που έχουν τώρα, πώς είναι να τα αγαπούν και να τα φροντίζουν, που μερικές φορές είναι διαφορετικά από την αγάπη και τη φροντίδα που έλαβαν στη βιολογική οικογένεια. Αυτό προκαλεί αναταράξεις μεταξύ της οικογένειας ανάδοχης φροντίδας και της βιολογικής οικογένειας. Άλλοι

Θετικοί παράγοντες είναι μια καλή ομάδα επαγγελματιών που παρέχει υποστήριξη, μια πραγματική και όχι "ζαχαρένια" προετοιμασία των ανάδοχων γονέων. (αυτό σημαίνει ότι πρέπει να έχουν μια πραγματική προετοιμασία και όχι μια αισιόδοξη αντίληψη αυτής της διαδικασίας. Είναι πολύ δύσκολο να έχουμε ένα παιδί που δεν ξέρουμε ότι μπορεί να έχει προβλήματα, και η οικογένεια χρειάζεται προετοιμασία για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του παιδιού) Σημαντικό είναι επίσης να μην υπάρχει καμία πίεση στις οικογένειες για σχολικές επιδόσεις και γρήγορη πρόοδο, η αποσαφήνιση των ρόλων, ο σωστός χρόνος για την ανάπτυξη της σχέσης, η επιτυχής εξισορρόπηση μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών, για παράδειγμα μεταξύ του ιδρύματος κοινωνικής ασφάλισης και του φορέα που είναι υπεύθυνος για την ανάδοχη φροντίδα, ή μεταξύ του δικαστή και των όσων λένε οι εκθέσεις.

Στη **Γαλλία**, ο αμοιβαίος σεβασμός, η παροχή κανόνων ζωής, το να αισθάνεται ο νέος σαν στο σπίτι του, το να έχει το δωμάτιό του και τα κλειδιά του σπιτιού αναγνωρίζεται ως επιτυχής παράγοντας στην εμπειρία της αναδοχής- επίσης, η συμμετοχή όλων των μελών της οικογένειας, η εμπιστοσύνη στο νέο είναι απαραίτητη για τις οικογένειες.

3.5 Πλεονεκτήματα του να είσαι ανάδοχη οικογένεια.

Τα οφέλη που αναφέρονται στις συνεντεύξεις της **Αυστρίας** είναι οι δεσμοί των παιδιών με τους ανάδοχους γονείς, η εμπειρία αυτής της διαδικασίας τονίζεται ως θετική. Μια ανάδοχη μητέρα δήλωσε: "Τα παιδιά είναι πολύ καλά: *"Ανεξάρτητα από το αν είναι σε βιολογική, υιοθετημένη ή σε ανάδοχη οικογένεια - όταν βλέπεις ένα παιδί για πρώτη φορά, ξέρεις: είμαστε πλέον ο κόσμος για αυτό το παιδί. Και είναι δικό μας"*. Η ανάπτυξη αυτού του δεσμού εμπιστοσύνης, εάν είναι επιτυχής, θεωρείται πλεονέκτημα για το μέλλον. Επιπλέον, ένα άλλο βασικό πλεονέκτημα είναι η παροχή στα παιδιά ενός οικείου οικογενειακού περιβάλλοντος.

Για τους ερωτηθέντες στην **Ιταλία**, η θετική πτυχή της ένταξης σε ανάδοχη οικογένεια είναι ότι τα παιδιά ζουν σε οικογένεια και όχι σε ίδρυμα. Αυτό σημαίνει ότι αισθάνονται τη ζεστασιά ενός οικογενειακού περιβάλλοντος, ακόμη και αν πρόκειται για παππούδες και γιαγιάδες ή άλλους συγγενείς. Μία από τις οικογένειες ανέφερε ότι δεν γνωρίζει αν υπάρχουν πραγματικά πλεονεκτήματα, αλλά ότι σίγουρα υπάρχει η ιδέα

της βελτίωσης ως οικογένεια και η προθυμία να βοηθήσουν στην ανατροφή των παιδιών ή των νέων, γνωρίζοντας ότι αυτό μπορεί να μην είναι για πάντα.

Για τους Έλληνες συμμετέχοντες, η ευκαιρία να βοηθήσουν και να υποστηρίξουν ένα παιδί είναι απερίγραπτη. Μια συμμετέχουσα που έχει ήδη αποκτήσει παιδί πριν υιοθετήσει είπε ότι αυτός είναι ένας τρόπος να διευρύνεται η οικογένεια και να μαθαίνουν τα παιδιά πώς να προσφέρουν βοήθεια σε άλλους ανθρώπους.

Σε αυτή την ερώτηση, όλοι οι συμμετέχοντες **στην Πορτογαλία** συμφώνησαν ότι το κύριο όφελος είναι να προσφέρουν αγάπη, φροντίδα και ένα ασφαλές περιβάλλον σε ένα παιδί, ακόμη και αν είναι πάντα αβέβαιο τι είδους παιδί θα αναθρέψουν και τι συναισθηματικό φορτίο έχει. Το όφελος όμως είναι να βλέπεις ένα ευτυχισμένο και υγιές παιδί να μεγαλώνει σε μια κανονική οικογένεια και να έχει καλές σχέσεις. Οι οικογένειες δήλωσαν ότι πιστεύουν ότι είναι δυνατόν να κάνουν έστω και λίγο τη διαφορά στη ζωή του παιδιού, έστω και για ένα χρόνο- θα αφήσουν θετικό σημάδι και θα απαιτήσουν αγάπη και φροντίδα από τους άλλους στο μέλλον. Άλλοι είπαν ότι οι αρχικές δυνατότητες του παιδιού που "εκλάπησαν" από τα παιδιά ή το σχέδιο ζωής αυτού του παιδιού ήταν μάλλον "σκοτεινό", αλλά μετά την αναδοχή, ανοίγει ένα παράθυρο για αυτά και είναι εδώ για να τα στηρίξουν, να τους δώσουν αγάπη και φροντίδα.

Ένα άλλο πλεονέκτημα ήταν να δοθεί η ευκαιρία στη βιολογική οικογένεια να οργανωθεί για να δεχτεί το παιδί, πράγμα που σημαίνει ότι συμβάλλει στην αναδιάρθρωση μιας οικογένειας, να της δοθεί αυτή η παύση για να ανασυνταχθεί και το παιδί να επιστρέψει στην ασφάλεια.

Η προσωπική ανάπτυξη και η ευαισθητοποίηση αναφέρονται επίσης ως σημαντικά οφέλη αυτού του μέτρου, δεδομένου ότι οι άνθρωποι είναι πολύ κλεισμένοι στον δικό τους κόσμο και δεν έχουν χώρο γι' αυτό, λένε επίσης ότι δεν γνωρίζουν πώς μπορούν να το κάνουν αυτό οι ανάδοχοι οικογένειες, οπότε είναι μια διαδικασία που διδάσκει πολλά.

Στη **Γαλλία**, οι οικογένειες εξήγησαν ότι το να έχεις ανοιχτό μυαλό και να ανταλλάσσεις διαφορετικές αξίες και έθιμα από τη μία χώρα στην άλλη είναι εμπλουτιστικό και ότι το να γίνεσαι σημείο αναφοράς για το υπόλοιπο ταξίδι των ανηλίκων είναι επωφελές τόσο για τα παιδιά όσο και για τις οικογένειες.

3.6 Υποστήριξη και χρήσιμα εργαλεία κατά τη διαδικασία της ανάδοχης οικογένειας.

Όλες οι ανάδοχες οικογένειες που ερωτήθηκαν στην **Αυστρία** έχουν υποβληθεί σε κατάλληλη εκπαίδευση για να αντιμετωπίσουν τις ειδικές προκλήσεις και να είναι καλύτερα προετοιμασμένες γι' αυτές. Ωστόσο, θα επιθυμούσαν πρόσθετη κατάρτιση ως συνοδευτικά μέτρα και συνεχή ανταλλαγή με άλλες ανάδοχες οικογένειες για να επωφεληθούν από τις εμπειρίες τους. Οι περισσότερες από τις οικογένειες που ερωτήθηκαν θα ήθελαν να γνωρίζουν εκ των προτέρων περισσότερα για το ιστορικό των ανάδοχων παιδιών, ώστε να είναι καλά προετοιμασμένες. Ταυτόχρονα, για τις περισσότερες οικογένειες ήταν πολύ σημαντικό να μάθουν περισσότερα για τις οικογένειες καταγωγής από την αρχή, ώστε να μπορούν να σκεφτούν τρόπους/διαδρομές για να το αντιμετωπίσουν συγκεκριμένα. Αυτό περιελάμβανε τη συμφωνία για μια ουσιαστική ρύθμιση των επισκέψεων με τους βιολογικούς γονείς. Έτσι, μια οικογένεια θα ήθελε να δει περισσότερα δικαιώματα για τις ανάδοχες οικογένειες.

Σύμφωνα με τις οικογένειες που ερωτήθηκαν στην **Ιταλία**, η βοήθεια από τους εκπαιδευτικούς και η καθοδήγησή τους για την ίδια εκπαιδευτική κατεύθυνση είναι η καλύτερη στήριξη στην εμπειρία της ανάδοχης οικογένειας. Η συζήτηση με τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους συμβούλους είναι καλή, διότι γίνονται σημείο αναφοράς, ιδίως για τις οικογένειες που μόλις ξεκινούν. Μία από τις οικογένειες λέει ότι παρά τις δύο συμβάσεις εργασίας, έξι από αυτές και η συνεισφορά για τις ανάδοχες οικογένειες από τον δήμο είναι πενιχρή: 150 ευρώ το μήνα για κάθε παιδί. Το κράτος θα πρέπει να δώσει περισσότερους πόρους για τις ανάγκες των παιδιών. Μια άλλη από τις οικογένειες που ερωτήθηκαν δήλωσε ότι το κέντρο αναδοχής προσφέρει υποστήριξη μέσω συνεντεύξεων με ψυχολόγους που εργάζονται με τα παιδιά, ψυχολόγους που εργάζονται για τη γονική υποστήριξη και κοινωνικούς λειτουργούς. Επιπλέον, ο κοινωνικός λειτουργός του δήμου καταγωγής συνεργάζεται σε δίκτυο με το Κέντρο Αναδοχής για την υποστήριξη του προγράμματος αναδοχής. Ακόμη και αν οι υπηρεσίες είναι παρούσες, ένα εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστήριξης για όλη την

οικογένεια θα μπορούσε να είναι χρήσιμο. Σήμερα, η υποστήριξη αυτή (εκτός αν ζητηθεί ρητά) παρέχεται στο κέντρο ανάδοχης οικογένειας κάθε 15 ημέρες. Επιπλέον, θα ήταν χρήσιμη μια λίγο μεγαλύτερη οικονομική υποστήριξη.

Όσον αφορά την **Ελλάδα**, οι συμμετέχοντες βρήκαν μεγάλη βοήθεια όταν ήρθαν σε επαφή με άλλες ανάδοχες οικογένειες και μίλησαν για τις εμπειρίες και τις δυσκολίες τους και τους έδωσαν συμβουλές. Ορισμένοι από αυτούς επεσήμαναν επίσης ότι η εκπαίδευση είναι σημαντική πριν γίνουν ανάδοχοι γονείς.

Ένα από τα εργαλεία που αναφέρθηκαν αρκετές φορές κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων στην **Πορτογαλία** και αποκαλύπτουν μια ανάγκη αυτών των ανάδοχων οικογενειών είναι η ανάπτυξη μορφών επικοινωνίας των ανάδοχων οικογενειών μεταξύ τους, όπως ομάδες WhatsApp ή άτυπες συναντήσεις, όπου οι οικογένειες μπορούν να συζητούν τις δυσκολίες και τι λειτουργεί και τι όχι. Οι οικογένειες ανάδοχης φροντίδας αποκάλυψαν την ανάγκη να κατανοήσουν μέσω του παραδείγματος και της ανταλλαγής εμπειριών άλλων οικογενειών τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία. Ένα άλλο εργαλείο είναι η υποστήριξη από τους επαγγελματίες, οι οποίοι θα πρέπει να είναι περισσότερο παρόντες και διεκδικητικοί: είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει κάποιος με τον οποίο μπορεί να μιλήσει, να συζητήσει παρόμοιες περιπτώσεις και να βρει λύσεις για την πλοήγηση στο σύστημα.

3.7 Η σημασία της κατάρτισης στο σύστημα αναδοχής.

Στην **Αυστρία**, οι περισσότερες ανάδοχες οικογένειες που ερωτήθηκαν είχαν ήδη ολοκληρώσει την εκπαίδευση πριν αναλάβουν τα παιδιά. Ορισμένες συμμετείχαν σε ειδική εποπτεία και άλλες σε μαθήματα σχετικά με τις νομικές προϋποθέσεις. Οι περισσότεροι χρειάζονται εκπαίδευση σχετικά με τη σχέση μεταξύ βιολογικών και ανάδοχων παιδιών και τη σχέση με τις οικογένειες καταγωγής. Τα περισσότερα προβλήματα και συγκρούσεις θα προέκυπταν σε αυτούς τους δύο τομείς. Ένας άλλος τομέας που αναφέρθηκε συχνά είναι ο στιγματισμός και οι διακρίσεις που βιώνουν τα ανάδοχα παιδιά στο δημόσιο και κυρίως στο σχολικό περιβάλλον. Τέλος, οι οικογένειες ζητούν περισσότερες ευκαιρίες ανταλλαγής απόψεων για να επωφεληθούν από τις εμπειρίες άλλων οικογενειών.

Η εκπαίδευση είναι πάντα ωφέλιμη, ιδίως στην περίπτωση των οικογενειών που πήραν συνέντευξη στην **Ιταλία**, οι οποίες αισθάνθηκαν την ανάγκη για ένα είδος "επανεκπαίδευσης" σχετικά με το πώς να εκπαιδεύουν τους εφήβους, πώς να τους ανατρέφουν καλύτερα, πώς να ξέρουν πώς να τους ακούν και να κατανοούν τις ανάγκες τους, επειδή ανήκουν σε μια γενιά που είναι πολύ μακρινή και οι δυσκολίες μπορεί να είναι πολλές. Η επιμόρφωση είναι ωφέλιμη όχι μόνο για το περιεχόμενο αλλά και για να υπάρχει ένα σημείο αναφοράς και ηθικής στήριξης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των απογοητεύσεων, τα οποία (προσθέτει μία από τις οικογένειες) δεν λείπουν ποτέ.

Στην **Ελλάδα**, οι συμμετέχοντες πίστευαν ότι η συνεχής εκπαίδευση είναι απαραίτητη για τους ανάδοχους γονείς, οι οποίοι χρειάζονται συνεχή πλαισίωση και υποστήριξη για να ανταποκριθούν στο γονεϊκό τους ρόλο. Η κατάλληλη κατάρτιση και προετοιμασία των ανάδοχων γονέων είναι απαραίτητη για να μπορέσουν να διαχειριστούν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Επιπλέον, η προτεινόμενη κατάρτιση θα πρέπει να είναι βιωματική, βασισμένη στη συμμετοχή των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες όπως ασκήσεις προβληματισμού και αυτογνωσίας κ.λπ.

Στην **Πορτογαλία**, όλοι οι γονείς συμφώνησαν ότι η εκπαίδευση είναι σημαντική και ότι οι οικογένειες θα ήταν χρήσιμο να εκπαιδευτούν όχι μόνο πριν από την έναρξη της διαδικασίας αναδοχής αλλά και κατά τη διάρκεια της αναδοχής. Συνήθως, οι γονείς έχουν μια γενική συνεδρία όπου εξηγείται τι είναι η αναδοχή και η διαφορά μεταξύ της αναδοχής, της υιοθεσίας και της φροντίδας σε ίδρυμα. Υπάρχουν βασικά περιεχόμενα που παραδίδονται πριν γίνουν ανάδοχοι γονείς, συμπεριλαμβανομένων προσωπικών μαρτυριών, πραγματικών περιπτώσεων και νομοθεσίας. Οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι στη φάση της επιλογής θα πρέπει να υπάρχει περιεχόμενο σχετικά με τις διάφορες ηλικιακές ομάδες των παιδιών και να εξηγείται λεπτομερέστερα ποια είναι η πραγματικότητα αυτών των παιδιών (π.χ. πλαίσιο σωματικής βίας), ώστε να γνωρίζουν πώς να αντιμετωπίζουν τις συμπεριφορές και να προετοιμάζονται οι γονείς ώστε να γνωρίζουν τι να περιμένουν και η συμπεριφορά να μην αποτελεί έκπληξη. Αναφέρθηκε επίσης ότι είναι σημαντικό να υπάρχει συνεχής εκπαίδευση, καθώς αυτά τα κομμάτια της εκπαίδευσης είναι σημαντικά για να θυμούνται σημαντικά θέματα που, με τον καιρό, μπορεί να ξεχαστούν, καθώς και για να συζητούν και να μοιράζονται εμπειρίες ή να προειδοποιούν τους γονείς για νέες πτυχές. Η εκπαίδευση αυτή,

σύμφωνα με έναν από τους συμμετέχοντες, παρέχει συμβουλές για το πώς να αντιμετωπίζονται γραφειοκρατικά ζητήματα και να αντιμετωπίζονται οι σχέσεις με τη βιολογική οικογένεια. Θεωρήθηκε χρήσιμο να έχουν αυτά τα κομμάτια της κατάρτισης χωρισμένα στην κεντρική στιγμή της αναδοχής "άφιξη", "ύπαρξη" και "αναχώρηση". Άλλα κομμάτια κατάρτισης που παρέχουν οι εν λόγω φορείς επικεντρώνονται σε διάφορα θέματα που μπορεί να ενδιαφέρουν τις οικογένειες αναδοχής, όπως η σύγκριση μεταξύ διαφορετικών χωρών (Πορτογαλία vs Βραζιλία), η αναδοχή μετά την πανδημία του κορονοϊού, η ανταλλαγή εμπειριών κ.λπ.

3.8 Θέματα που πρέπει να γνωρίζουν οι δυνητικές ανάδοχες οικογένειες.

Από τη συζήτηση στην **Αυστρία** προέκυψαν πολυάριθμα θέματα και ζητήματα, όπως η εκμάθηση περισσότερων πληροφοριών σχετικά με τις νομικές συνθήκες στην αρχή, η εκμάθηση περισσότερων πληροφοριών σχετικά με το ιστορικό ζωής των παιδιών στην αρχή, η εκμάθηση περισσότερων πληροφοριών σχετικά με τις θεραπευτικές επιλογές, η συνεχής συμμετοχή σε ειδικές συνεδρίες εποπτείας και η ανάπτυξη εποικοδομητικών τρόπων αντιμετώπισης των αρχών. Στην **Ιταλία**, οι οικογένειες μίλησαν για τη νομική πτυχή της αναδοχής και το ζήτημα της ανατροφής νεαρών εφήβων- ωστόσο, ορισμένες οικογένειες θεωρούν ότι η συζήτηση για ψυχολογικά στοιχεία μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη. Μια οικογένεια έθεσε το θέμα της ευαισθητοποίησης του θέματος στα σχολεία ή με τους γιατρούς, διότι συχνά είναι απαραίτητο να γίνονται ιατρικές εξετάσεις, εγγραφές σε παιδικούς σταθμούς ή απλά ταξίδια με τη δικαστική απόφαση στο χέρι, που δείχνει ότι έχει αποφασίσει σχετικά με την αναδοχή. Μία από τις οικογένειες τόνισε μεταξύ των πολλών σχετικών θεμάτων ότι πρέπει να γνωρίζει τι είναι η αναδοχή και συνεπώς να γνωρίζει τη διαφορά με την υιοθεσία, να κατανοεί τις ανάγκες των παιδιών/νέων και να μαθαίνει τη σωστή διαχείριση του χρόνου εργασίας/σπιτιού και τέλος να γνωρίζει το δίκτυο υπηρεσιών. Οι **Ρουμάνοι** που έδωσαν συνέντευξη παρακολούθησαν πολλά μαθήματα για βοήθεια στη φροντίδα των παιδιών και babysitter και γνωρίζουν τα οφέλη τους. Ωστόσο, τόνισαν ότι αυτό το επάγγελμα δεν πρέπει να βασίζεται σε θεωρητικές πληροφορίες, πρέπει να βγαίνει από την καρδιά και κάποιος πρέπει να προσαρμόζεται ενώ το ασκεί. Δεν υπάρχει μία καλή μέθοδος που πρέπει να εφαρμοστεί.

Στόχος είναι η καλύτερη κατανόηση των ανάδοχων φροντιστών σε θέματα που σχετίζονται με το πλαίσιο και τις διαδικασίες της ανάδοχης φροντίδας και την πολυπλοκότητα της γονεϊκότητας. Παρόλα αυτά, το πρόβλημα είναι η έλλειψη ενημέρωσης για την αναδοχή στην **Ελλάδα** και η έλλειψη ενδιαφερόμενων ανάδοχων γονέων. Ορισμένοι συμμετέχοντες σημείωσαν επίσης σοβαρή ανεπάρκεια στην εποπτεία και την παρακολούθηση των ολοκληρωμένων επιχειρήσεων λόγω του αυξημένου φόρτου εργασίας των εποπτικών οργάνων.

Στην **Τσεχική Δημοκρατία**, η νομοθεσία, τα δικαιώματα των ανάδοχων γονέων και η ανατροφή των εφήβων είναι θέματα που ακολουθούν την ψυχολογική κατάσταση του παιδιού και για τα οποία οι συμμετέχοντες θέλουν να μάθουν περισσότερα. Οι συνοδευτικοί οργανισμοί και ο ιδιωτικός τομέας προσφέρουν πολλά μαθήματα, είτε διαδικτυακά είτε δια ζώσης, αλλά δεν είναι όλα καλής ποιότητας και πρέπει να επιλέξουν ποιο θα παρακολουθήσουν.

Οι συμμετέχοντες **στην** Πορτογαλία μίλησαν για το πώς ο χρόνος αποτελεί μεγάλο εμπόδιο σε αυτή τη διαδικασία και για το πόσο αβέβαιη είναι η αίσθηση της αναδοχής ενός παιδιού. Εννοώντας ότι κατά την αναδοχή ενός παιδιού, δεν είναι βέβαιο πόσο καιρό θα παραμείνει το παιδί σε αυτή την ανάδοχη οικογένεια και αν θα επιστρέψει ποτέ στη βιολογική του οικογένεια. Ως εκ τούτου, πριν από την αναδοχή, οι άνθρωποι πρέπει να είναι προετοιμασμένοι για αυτό το ζήτημα και να αναζητούν την απαραίτητη υποστήριξη. Οι οικογένειες πρέπει επίσης να είναι προετοιμασμένες για το τι μπορεί να πάει στραβά και ποια εμπόδια μπορεί να αντιμετωπίσουν. Οι ανάδοχοι γονείς προειδοποίησαν επίσης για το γεγονός ότι πρέπει να συνεχίσουν να συζητούν ρεαλιστικά για την αναδοχή και να μην "χρυσώνουν το χάπι" στη διαδικασία. Αυτό το θέμα σχετικά με την παράταση αναφέρθηκε αρκετές φορές και ένας από τους γονείς δήλωσε ότι οι ανάδοχοι γονείς πρέπει να προσπαθούν να μην έχουν προσδοκίες απέναντι στην εξέλιξη του παιδιού. Το να έχουν ρεαλιστικούς στόχους απέναντι στη διαδικασία είναι ο βέλτιστος τρόπος. Αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν: να νιώθει άνετα στο σχολείο, να βρει μια δραστηριότητα που να δίνει χαρά και ευχαρίστηση στο παιδί (να διαβάζει ένα βιβλίο, να του αρέσει η γεωγραφία, ο αθλητισμός), να τρώει σε μια οικογένεια και να έχει καλή υγιεινή. Μια άλλη πτυχή που αναφέρθηκε ήταν η σημασία της κατανόησης ότι τα μηνιαία χρήματα που παρέχονται μερικές φορές δεν επαρκούν για τα έξοδα του παιδιού και ότι οι ανάδοχοι γονείς θα πρέπει να ξοδέψουν περισσότερα από όσα λαμβάνουν. Πράγματι, για ορισμένες οικογένειες, αυτό μπορεί

να είναι περίπλοκο, καθώς τα παιδιά έχουν διαφορετικές ανάγκες, μερικές φορές χρειάζονται ψυχολογική υποστήριξη και ακαδημαϊκή υποστήριξη, γεγονός που συνεπάγεται οικονομικό κόστος.

Στη **Γαλλία** οι οικογένειες ανέφεραν τη θρησκεία, την ομιλούμενη γλώσσα και τα τυπικά τρόφιμα ως θέματα που πρέπει να γνωρίζει η οικογένεια, καθώς και αναγνώρισαν τη σημασία της γνώσης των φόβων, των πολιτισμικών διαφορών και του επιπέδου εκπαίδευσης των ανάδοχων παιδιών.

3.9 Πρακτικές και μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι ανάδοχες οικογένειες.

Κατά τη συζήτηση **στην Αυστρία**, αναδείχθηκαν ορισμένα σημεία όπως η αντίληψη των παιδιών ως ατόμων με το ιστορικό τους, τα προβλήματά τους, αλλά και τους πόρους τους, προστατεύοντας τα παιδιά από τις διακρίσεις και τον στιγματισμό, τη μη διάκριση μεταξύ βιολογικών και ανάδοχων παιδιών, τη σταδιακή οικοδόμηση μιας βασικής οικειότητας, την αντιμετώπιση των βιολογικών οικογενειών με σεβασμό, ακόμη και αν προκαλούν δυσκολίες, τη καταγραφή της προόδου των παιδιών για την καλύτερη επίλυση τυχόν προβλημάτων/συγκρούσεων που μπορεί να προκύψουν αργότερα. Στην **Ιταλία**, η μέθοδος που υπογράμμισαν οι οικογένειες είναι να θεωρούν την ανάδοχη οικογένεια και τα παιδιά ως "φυσιολογικά": να βοηθούν τα παιδιά να καταλάβουν πότε κάνουν λάθος, να μάθουν να μιλούν και να συνομιλούν και να δίνουν δίκαιες τιμωρίες ώστε να είναι σαφές το γιατί, ώστε να μην αισθάνονται τα παιδιά ότι είναι διαφορετικά και στιγματισμένα επειδή ζουν σε ανάδοχη οικογένεια. Μια από τις μεθόδους που εξιστορούνται είναι να υποδεχτούν και να εκπαιδεύσουν τα παιδιά ανάλογα με τις προσδοκίες τους, όπως ακριβώς κάνουν οι γονείς με τα βιολογικά τους παιδιά. Εφαρμόζουν τις καθημερινές εκπαιδευτικές μεθόδους μιας παραδοσιακής οικογένειας.

Οι συμμετέχοντες στη **Ρουμανία** σημείωσαν ότι η ανατροφή του παιδιού καθοδηγείται από τα συναισθήματα των γονέων, δεδομένου ότι και οι ίδιοι έχουν βιολογικά παιδιά. Η συμπεριφορά του ανάδοχου γονέα προς το παιδί πρέπει να καθορίζεται από ηθική και συναισθηματική υποστήριξη, ώστε να δίνει στο ανάδοχο παιδί την αίσθηση του

ανήκειν. Η ικανότητα ενσυναίσθησης ως ανάδοχος γονέας και η καλή επικοινωνία μεταξύ του ανάδοχου γονέα και του παιδιού είναι δύο βασικές πτυχές.

Απαιτείται συνεχής και αυξημένη φροντίδα για την ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού στην **Ελλάδα**. Οι γονείς χρειάζονται πολλή υπομονή, επιμονή και ψυχραιμία για να επιβεβαιώσουν την αμείωτη θέληση και τη συνειδητή απόφασή τους να τα μεγαλώσουν.

Επιπλέον, μπορεί να υπάρχουν προβλήματα που σχετίζονται με την υλική στέρηση, την κακοποίηση, τα προβλήματα υγείας, την έλλειψη δεξιοτήτων, τις μαθησιακές δυσκολίες και τις συνέπειες της διαβίωσης σε ιδρυματικό περιβάλλον. Η ένταξη σε μια νέα οικογένεια, η διαχείριση των προσδοκιών και των πιθανών κρίσεων και δυσκολιών, καθώς και οι σχέσεις εργασίας με τη βιολογική οικογένεια προκαλούν φυσικά απορίες, ακόμη και άγχος.

Οι ανάδοχοι γονείς στην **Τσεχική Δημοκρατία** μιλούν για τις ανάγκες του παιδιού: κάθε παιδί είναι ιδιαίτερο και είναι απαραίτητο να δίνεται προσοχή στις ανάγκες του, ώστε να ενεργεί ανάλογα. Για την καλή ανατροφή των παιδιών, οι ανάδοχοι γονείς χρειάζονται γνώσεις σε διάφορους τομείς, όπως η ψυχολογία και η ψυχιατρική- πρέπει να γνωρίζουν τα τραύματα που έχει περάσει το παιδί και πώς να τα αντιμετωπίσουν. Η υποστήριξη των ανάδοχων γονέων είναι επίσης απαραίτητη σε αυτό το σημείο.

Οι πρακτικές και οι μέθοδοι που περιλαμβάνονται στις **πορτογαλικές** συνεντεύξεις είναι η ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών, η προώθηση εξωσχολικών δραστηριοτήτων (κολύμβηση, χορός, γυμναστική), η προετοιμασία του παιδιού πριν από σημαντικά γεγονότα. (π.χ. πριν από τις επισκέψεις με τη βιολογική οικογένεια), προσαρμογή στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του παιδιού, αναζήτηση ψυχολογικής βοήθειας που μπορεί να σας δώσει εργαλεία, κατανόηση ότι η θεωρία δεν λειτουργεί σε όλες τις περιπτώσεις, πολλή υπομονή, επίδειξη αγάπης και φροντίδας, ευελιξία και συμβιβασμός σε ορισμένα πράγματα, χρήση των διαθέσιμων πόρων, όπως κάνει κανείς με τα βιολογικά παιδιά, εύρεση διαθέσιμων πόρων, γιατί καμία οικογένεια δεν μπορεί να το κάνει μόνη της. Για τις **γαλλικές** οικογένειες, η χρήση των ίδιων μεθόδων όπως και με τα βιολογικά τους παιδιά είναι η στρατηγική, δηλαδή η παρουσίαση των κανόνων της οικογένειας, η δυνατότητα αυτονομίας των παιδιών, η προσφορά βοήθειας για το σχολείο και την εργασία στο σπίτι.

4. Αποτελέσματα από τις ομάδες εστίασης και τις δραστηριότητες με ανάδοχα παιδιά

Σύμφωνα με την **αυστριακή** εμπειρία, δεν ήταν εύκολο να βρεθούν ανάδοχα παιδιά με τα οποία θα μπορούσαν να συζητήσουν σε ένα οικείο περιβάλλον. Μόνο μέσω ιδιωτικών επαφών ήταν δυνατόν να βρεθούν μερικά ανάδοχα παιδιά για ατομική συνέντευξη. Μερικά σημεία που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις είναι τα εξής:

- a) Οι εμπειρίες διακρίσεων και στιγματισμού με τις οποίες έρχονται μόνιμα αντιμέτωπα τα ανάδοχα παιδιά και τις οποίες πρέπει να αντιμετωπίσουν. Θα προέρχονται από ανάδοχες οικογένειες και όχι από μια "κανονική" οικογένεια. Συχνά ερωτώνται γιατί δεν ζουν με τους βιολογικούς τους γονείς.
- b) Τα ανάδοχα παιδιά που ερωτήθηκαν αναφέρουν συχνά την αμφιλεγόμενη σχέση τους με τις οικογένειες καταγωγής τους.
- c) Συχνά συγκρίνουν την κατάστασή τους με τους βιολογικούς και τους ανάδοχους γονείς τους και τονίζουν τα πλεονεκτήματα των ανάδοχων οικογενειών.
- d) Η συμβίωση στην ανάδοχη οικογένεια περιγράφεται ως φυσιολογική.
- e) Τα παιδιά βρίσκουν πολύ ωραίο να μεγαλώνουν σε μια ανάδοχη οικογένεια, αλλά θα διατηρούσαν επίσης καλές σχέσεις με τους βιολογικούς τους γονείς, ακόμη και αν αυτό είναι μερικές φορές πολύ δύσκολο.
- f) Ορισμένα από αυτά είναι ευτυχημένα που ζουν σε μια ανάδοχη οικογένεια επειδή πιστεύουν ότι δεν θα μεγάλωναν τόσο προστατευμένα και καλά με την οικογένεια καταγωγής τους.
- g) Οι ανάδοχοι γονείς αξιολογούνται πολύ θετικά και κανένα από τα παιδιά δεν ανέφερε συμπεριφορές ή χαρακτηριστικά των ανάδοχων οικογενειών που θα θεωρούνταν προβληματικές. Και επίσης, ο χρόνος σε μια ανάδοχη οικογένεια έχει αξιολογηθεί θετικά, ακόμη και αν η συμβίωση δεν ήταν πάντα αρμονική.

Συνοψίζοντας, στις αφηγήσεις των ανάδοχων παιδιών γίνεται ορατό πώς επεξεργάζονται τις εν μέρει τραυματικές εμπειρίες τους, αναλαμβάνουν ιστορίες ζωής, τις ερμηνεύουν εκ νέου και πώς συνθέτουν διαφορετικές προοπτικές, πώς σχεδιάζουν την κανονικότητα της καθημερινότητάς τους και πώς αναπτύσσουν στρατηγικές ζωής και οράματα για το μέλλον. Επιπλέον, τα ευρήματα δείχνουν ότι τα ανάδοχα παιδιά αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις στη ζωή τους: τη δημιουργία μιας οικείας σχέσης με τους ανάδοχους γονείς, τον αποχωρισμό από την οικογένεια καταγωγής και την επεξεργασία της απώλειας και των συναισθημάτων που τη συνοδεύουν.

Όσον αφορά **την Ιταλία**, η μόνη ευκαιρία για να επικοινωνήσουμε με τα ανάδοχα παιδιά ήταν μέσω τηλεφώνου για λόγους προστασίας της ιδιωτικής ζωής, οπότε δεν ήταν εφικτό να κάνουμε τις δραστηριότητες με ανηλίκους. Δεδομένου του ενδοοικογενειακού τύπου της αναδοχής τους, τα μοναδικά παιδιά που ερωτήθηκαν δήλωσαν ότι είναι χαλαρά και ευτυχισμένα που μένουν στα σπίτια των παππούδων τους, έχοντας τους ως ανάδοχη οικογένεια. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, κατά κάποιον τρόπο, αισθάνονται ότι παρέμεναν πάντα στην οικογένεια, καθώς δεν είναι ξένοι αυτοί που πρέπει να τα φροντίζουν. Ωστόσο, ο μόνος κίνδυνος ή αρνητικός παράγοντας που αναφέρουν οφείλεται στο χάσμα γενεών μεταξύ αυτών και των παππούδων τους, οι οποίοι είναι πολλά χρόνια μεγαλύτεροι από αυτούς και ανήκουν σε μια άλλη φαινομενικά μακρινή γενιά.

Στη **Ρουμανία**, η δραστηριότητα με τα ανάδοχα παιδιά περιελάμβανε δύο συνεδρίες συζήτησης σε διαδικτυακή μορφή που πραγματοποιήθηκαν με 17 συνολικά ανάδοχα παιδιά (από 12 έως 18 ετών), με την υποστήριξη της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Βοήθειας και Προστασίας του Παιδιού στο Giurgiu, στο Iasi και στη Suceava. Αυτό που προέκυψε από τις δραστηριότητες αυτές είναι ότι ζουν τη ζωή τους "κανονικά", πηγαίνοντας μαζί στην εκκλησία (που θεωρείται οικογενειακή δραστηριότητα και συμμετέχοντας στη ζωή της κοινότητας) ή βοηθώντας τους ανάδοχους γονείς τους με την καθαριότητα και τις δουλειές του σπιτιού. Όσον αφορά την επικοινωνία και τη σχέση με τους ανάδοχους γονείς, τα παιδιά δήλωσαν ότι τα πάνε καλά με τους ανάδοχους γονείς τους και τα αδέρφια τους, μερικά ζουν με άλλα ανάδοχα παιδιά ή με τα φυσικά παιδιά της ανάδοχης οικογένειας. Όταν έχουν κάποιο πρόβλημα, το συζητούν με τη μητρική βοηθό, μερικές φορές με τους κοινωνικούς λειτουργούς και τον υπεύθυνο της περίπτωσης

τους. Οι έφηβοι της ομάδας περιέγραψαν τη σχέση τους με την ανάδοχη οικογένεια και τη μητρική βοήθη με τα εξής λόγια: "ειρηνική, φιλία, αρμονία, αγάπη, τέλεια, ισχυρή, ανοιχτή, στοργή, ενσυναίσθηση".

Όσον αφορά την εμπειρία τους ως ανάδοχα παιδιά, προέκυψε ότι τα παιδιά είναι ευγνώμονες στους ανάδοχους γονείς που τα πήραν στην οικογένειά τους και θέλουν να το ανταποδώσουν στους γονείς τους με το να γίνουν καλύτεροι άνθρωποι και να συμπεριφέρονται καλύτερα. Όλα δήλωσαν ότι δεν θα άλλαζαν τίποτα και ότι τα πάνε καλά με τους γονείς και τα αδέρφια τους. Ανέφεραν ότι η ανάδοχη οικογένειά τους τους έδωσε έναν νέο τρόπο ζωής, υποστήριξη, ενθάρρυνση με θετική στάση.

Τελικά, οι απαντήσεις και οι προοπτικές των παιδιών που συμμετείχαν στις συνεδρίες συζήτησης αντικατοπτρίζουν κυρίως τις εμπειρίες και τις αλληλεπιδράσεις τους με το σύστημα αναδοχής και τις ανάδοχες οικογένειές τους. Δεν έχουν απαραίτητα σκοπό να γενικεύσουν την πραγματικότητα όλων των ανάδοχων παιδιών.

Στην **Ελλάδα**, οι δραστηριότητες με ανάδοχα παιδιά πραγματοποιήθηκαν σε ένα σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Αργυρούπολης στο οποίο φοιτούν παιδιά με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο. Οι συμμετέχοντες ήταν 44 παιδιά από 13 έως 14 ετών και ένας εκπαιδευτικός, επειδή ήταν πρόκληση να μιλήσουν με ασυνόδευτους ανηλίκους και παιδιά που βρίσκονται σε ανάδοχη οικογένεια. Έτσι, είχαν την ευκαιρία να θέσουν οποιεσδήποτε ερωτήσεις σχετικά με αυτά τα θέματα.

Γενικά, η εύρεση ασυνόδευτων ανηλίκων που ζουν σε ανάδοχες οικογένειες δεν ήταν εύκολη. Στη **Γαλλία**, οι νεαροί ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν ζουν με οικογένειες υποδοχής, είτε πρόκειται για εθελοντές είτε εργάζονται για την υπηρεσία- αυτό είναι σπάνιο και συχνά άτυπο. Επιπλέον, η σύγκρουση στην Ουκρανία από τον Μάρτιο του 2022 επηρέασε την υποδοχή αλληλεγγύης στο τμήμα μας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο Γάλλος εταίρος έπρεπε να προσαρμόσει τον στόχο και τις ερωτήσεις για την ομάδα εστίασης. Έτσι, αντί να πάρουν συνέντευξη μόνο από νέους ασυνόδευτους ανηλίκους που ζουν με οικογένειες υποδοχής, πήραν επίσης συνέντευξη από νέους ασυνόδευτους ανηλίκους που ζουν σήμερα σε ίδρυμα και οι οποίοι θα ήθελαν να ζήσουν με οικογένειες υποδοχής. Συνολικά, πήραν συνέντευξη από επτά νέους ασυνόδευτους ανηλίκους, 5 από τους οποίους ζουν

σε ίδρυμα και 2 από αυτούς ζουν με εθελοντικές οικογένειες υποδοχής. Οι πέντε νεαροί ασυνόδευτοι ανήλικοι εξέφρασαν την επιθυμία να ζήσουν με μια οικογένεια υποδοχής τουλάχιστον για τα Σαββατοκύριακα ή κατά τη διάρκεια των διακοπών. Αυτό θα τους επέτρεπε να ανακαλύψουν τη γαλλική κουλτούρα (παράδοση, κουζίνα κ.λπ.) και να μάθουν πιο γρήγορα γαλλικά, ενσωματώνοντας ευκολότερα στην κοινωνία- στοχεύουν επίσης να έχουν καλύτερη εκπαίδευση, να μάθουν για τις δουλειές του σπιτιού, να δημιουργήσουν ένα δίκτυο και να υλοποιήσουν τις ευκαιρίες τους για να χτίσουν το μέλλον τους. Για τους συμμετέχοντες, η διαβίωση σε μια ανάδοχη οικογένεια είναι καλύτερη από τη διαβίωση σε ίδρυμα, διότι τους επιτρέπει να κάνουν περισσότερες δραστηριότητες, όπως αθλήματα, ταξίδια στο Παρίσι, επισκέψεις στην οικογένεια και να νιώσουν τη ζεστασιά μιας οικογένειας.

Στην **Τσεχική Δημοκρατία**, όταν οι εταίροι προσπάθησαν να προσεγγίσουν τους γονείς, είχαν πρόβλημα να βρουν κάποιον πρόθυμο να μοιραστεί την εμπειρία του-επιπλέον, αντιμετώπισαν δυσκολίες με την ομάδα εστίασης με ανηλίκους, επειδή οι ανάδοχοι γονείς δεν ήταν ανοιχτοί στην ιδέα να τους πάρουν συνέντευξη. Έτσι, αποφάσισαν να σεβαστούν την προθυμία των ανάδοχων γονέων και ως εκ τούτου δεν μπόρεσαν να βρουν ανηλίκους για να μιλήσουν μαζί τους.

Στην **Πορτογαλία** ήταν αδύνατο να διεξαχθούν δραστηριότητες με παιδιά, διότι στην πρόσφατη αναθεώρηση του πορτογαλικού νόμου περί προστασίας των παιδιών, η ανάδοχη φροντίδα αποδεικνύεται ως το προτιμώμενο μέτρο για παιδιά ηλικίας έως 6 ετών, εκτός εάν η εξέταση της εξαιρετικής και ειδικής κατάστασης του παιδιού ή του νεαρού ατόμου που χρήζει προστασίας επιβάλλει την εφαρμογή του μέτρου της ιδρυματικής φροντίδας. Όπως συζητήθηκε προηγουμένως, παρά τη σύσταση αυτή, ο αριθμός των οικογενειών αναδοχής στην Πορτογαλία εξακολουθεί να είναι μειωμένος και πολύ μικρός σε σύγκριση με άλλες χώρες. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων με επαγγελματίες από τον τομέα της ανάδοχης φροντίδας, ο πορτογάλος εταίρος συνειδητοποίησε ότι το επόμενο βήμα του έργου - η επαφή με τις οικογένειες - θα ήταν πρόκληση. Λαμβάνοντας υπόψη τον μικρό αριθμό των οικογενειών ανάδοχης φροντίδας και το γεγονός ότι τον τελευταίο χρόνο το θέμα αυτό έχει κερδίσει την προσοχή των ερευνητών και των μέσων ενημέρωσης, ζητήθηκε από τις οικογένειες ανάδοχης φροντίδας και τα παιδιά ανάδοχης φροντίδας να συμμετάσχουν σε πολλές δραστηριότητες (π.χ.: συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια, ομάδες εστίασης κ.λπ.). Επιπλέον, στην Πορτογαλία, δεδομένου

ότι το μέτρο της αναδοχής αναθεωρείται κάθε έξι μήνες, τα παιδιά και οι οικογένειες αναδοχής υπόκεινται ήδη σε διαδικασίες αξιολόγησης και σε γραφειοκρατικά ζητήματα. Ως εκ τούτου, η ανατροφοδότηση που έλαβε ο πορτογάλος εταίρος κατά την επαφή του με τους αρμόδιους οργανισμούς ή τις οικογένειες ήταν ότι η διαθεσιμότητα και η προθυμία τους να συμμετάσχουν σε περισσότερες παρόμοιες δραστηριότητες (ιδίως όταν αφορούν τα παιδιά τους) είναι περιορισμένη.

5. Προφίλ των οικογενειών ανάδοξης φροντίδας

5.1 Ποιες είναι αυτές οι οικογένειες;

Η έρευνα γραφείου και οι ομάδες εστίασης που διεξήχθησαν στις χώρες εταίρους του έργου αποκάλυψαν πολλές ομοιότητες που οδήγησαν σε διαφορετικά προφίλ ανάδοχων οικογενειών.

Οι ανάδοχες οικογένειες είναι παντρεμένα ζευγάρια, ζευγάρια με παιδιά παρόμοιας ηλικίας με αυτό που θα αναλάβουν, παντρεμένα ζευγάρια που δεν έχουν παιδιά και μεμονωμένα άτομα που παρέχουν προσωρινή φροντίδα σε ένα παιδί ή έφηβο που βρίσκεται σε αβοήθητη κατάσταση. Η φροντίδα αυτή προστατεύει και συντηρεί το παιδί σωματικά, συναισθηματικά, ψυχολογικά και οικονομικά μέχρι να μπορέσει να επιστρέψει στη βιολογική του οικογένεια, εφόσον υπάρχουν οι προϋποθέσεις.

Οι ανάδοχες οικογένειες μοιράζονται την επιθυμία να αναλάβουν το βάρος των ανηλίκων που έχουν ανάγκη, έχοντας επίγνωση των δυσκολιών, των πλεονεκτημάτων και της δέσμευσης που συνεπάγεται αυτή η επιλογή. Στόχος είναι να προσφέρουν ένα οικογενειακό περιβάλλον μέχρι να μπορέσει η δική τους οικογένεια ή στενοί συγγενείς να τα αναλάβουν. Υπάρχουν πολλοί τύποι αναδοχής. Η μακροχρόνια είναι όταν μια οικογένεια ανάδοχων παιδιών δεν μπορεί να επιστρέψει στη βιολογική της οικογένεια, αλλά δεν θέλει να υιοθετηθεί (συνήθως, η αναδοχή διαρκεί έως ότου τα παιδιά γίνουν 18 ετών). Η βραχυπρόθεσμη είναι όταν μια οικογένεια αναλαμβάνει την αναδοχή παιδιών για μερικές εβδομάδες ή μήνες, ενώ η βιολογική οικογένεια λύνει την κατάσταση. Υπάρχει επίσης και η φροντίδα ενός παιδιού που οι ανάδοχοι γονείς το γνωρίζουν ή είναι ακόμη μέρος της οικογένειας π.χ. ένα εγγόνι για τους παππούδες

και τις γιαγιάδες, όπως και η αναδοχή παιδιών με αναπηρίες, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή προβλήματα συμπεριφοράς, ενώ οι γονείς τους κάνουν ένα διάλειμμα. Ανάδοχοι μπορεί να είναι άτομα που δεν έχουν σχέση με τα παιδιά, αλλά και άτομα που ανήκουν στην αρχική οικογενειακή μονάδα, όπως παππούδες ή θείοι. Παρόλο που πρόκειται για δύο διαφορετικούς τύπους ανάδοχης φροντίδας, αυτό που έχουν κοινό είναι η επιθυμία παροχής επαρκούς φροντίδας κατά την παιδική ηλικία, ώστε να αποφευχθούν σοβαρές και ενίοτε μόνιμες συνέπειες στην ανάπτυξη του παιδιού.

Σε γενικές γραμμές, λοιπόν, το σύστημα ανάδοχης φροντίδας επιτρέπει στα παιδιά όλων των ηλικιών να μεγαλώσουν σε μια οικογένεια διαφορετική από τη δική τους, αλλά εξίσου φιλόξενη και υποστηρικτική, όποτε το χρειάζονται και για ορισμένο χρονικό διάστημα. Με βάση αυτές τις εμπειρίες, η αναδοχή αποδεικνύεται ότι είναι ένα δυνατό και εφικτό σύστημα, με πολλές κοινές πτυχές που έχουν οι ανάδοχες οικογένειες σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Προκλήσεις: Η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζει κάθε ανάδοχη οικογένεια είναι η δημιουργία μιας βασικής σχέσης με τα ανάδοχα παιδιά, μιας εμπιστοσύνης ως θεμέλιο της σχέσης τους που απαιτεί χρόνο και υπομονή. Μερικές φορές, ωστόσο, για τις οικογένειες που έχουν ήδη αποκτήσει βιολογικά παιδιά πριν αναλάβουν ένα παιδί σε ανάδοχη οικογένεια, η δημιουργία σχέσης με τα παιδιά φαίνεται να είναι εύκολη, επειδή μπορούν να αντλήσουν από την εμπειρία τους με τα δικά τους παιδιά.

Εμπόδια: Πρώτα απ' όλα, υπάρχει το γραφειοκρατικό εμπόδιο. Η ανάγκη προσκόμισης εγγράφων που πιστοποιούν την αναδοχή δημιουργεί ταλαιπωρία τόσο στις οικογένειες όσο και στους ανηλίκους, οι οποίοι αναγκάζονται να επιδεικνύουν τα έγγραφά τους κάθε φορά στο σχολείο, στο γιατρό κ.λπ. Το δεύτερο σημαντικό εμπόδιο είναι, πολύ συχνά, οι βιολογικές οικογένειες των ανηλίκων. Η διατήρηση της επαφής με τις οικογένειες καταγωγής μπορεί να είναι σημαντική. Παρόλα αυτά, σε ορισμένες περιπτώσεις, αποτελεί πηγή άγχους για τον ανήλικο, ο οποίος βιώνει ένα είδος ανασταλτικής κατάστασης, μια δυαδικότητα μεταξύ της οικογένειας στην οποία είναι εμπιστευμένος και της βιολογικής.

Ανάγκες: Μεταξύ των αναγκών που ανέφεραν όλες οι ανάδοχες οικογένειες, δύο επανέρχονται σε όλες τις συνεντεύξεις. Η πρώτη είναι αυτή της εκπαίδευσης: οι οικογένειες χρειάζονται αρχική εκπαίδευση πριν γίνουν ανάδοχες οικογένειες, πρέπει να γνωρίζουν τα όρια και τις ευκαιρίες, τυχόν εμπόδια και να έχουν όλα τα εργαλεία

για να τα αντιμετωπίσουν. Η δεύτερη είναι η δικτύωση και η ευαισθητοποίηση: οι ανάδοχες οικογένειες χρειάζονται συνεχή επαφή με τις αρχές, με τις κοινωνικές υπηρεσίες, ώστε να μη μένουν μόνες τους στη διαχείριση της εμπειρίας και πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με άλλες οικογένειες για να μοιράζονται τα ίδια προβλήματα και τις ίδιες ανησυχίες. Επιπλέον, όσον αφορά το θέμα της ευαισθητοποίησης, όλες οι χώρες εταίροι αναγνωρίζουν την ανάγκη για περισσότερες ανάδοχες οικογένειες. Με άλλα λόγια, είναι απαραίτητο να επενδύσουμε για να έχουμε περισσότερες οικογένειες, και περισσότερες οικογένειες σημαίνουν περισσότερα προφίλ και περισσότερα παιδιά που τοποθετούνται στο σωστό σπίτι. Ωστόσο, αυτό συνεπάγεται ότι πρέπει να αλλάξει και το σύστημα, καθώς αν τα περισσότερα παιδιά συνεχίσουν να τοποθετούνται σε δομές φιλοξενίας, ακόμη και αν υπάρχουν διαθέσιμες ανάδοχες οικογένειες για να τα φιλοξενήσουν, αυτό προκαλεί την αποθάρρυνση των ανάδοχων οικογενειών.

6. Συμπέρασμα

Σκοπός της ανάδοχης φροντίδας είναι να παρέχει στα παιδιά προσωρινή 24ωρη προστασία και φροντίδα, να παρέχει στα παιδιά προσωρινή φροντίδα για την κάλυψη των αναγκών τους έως ότου είναι ασφαλές/δυνατό να επανενωθούν με τους βιολογικούς τους γονείς, να παρέχει μια συνιστώμενη εναλλακτική λύση στην ιδρυματική φροντίδα. Τα ανάδοχα παιδιά αντιστοιχίζονται με μια ανάδοχη οικογένεια που είναι υπεύθυνη για τη φροντίδα τους, η οποία μπορεί να διαρκέσει ημέρες-έτη, ανάλογα με την κατάσταση. Οι τρόποι με τους οποίους μια οικογένεια μπορεί να ξεκινήσει την αναδοχή ενός παιδιού είναι πολυάριθμοι και διαφορετικοί από οικογένεια σε οικογένεια. Αλλά το κοινό στοιχείο στην επιλογή όλων των οικογενειών είναι να αναλάβουν παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες: το παιδί χρειάζεται προστασία και μερικές φορές τα παιδιά έχουν ψυχολογικά προβλήματα και προβλήματα υγείας που οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να βοηθήσουν στην επίλυση τους.

Ωστόσο, αυτό που κινεί τις ανάδοχες οικογένειες είναι η συνειδητοποίηση της ανάγκης να οικοδομήσουν σταθερότητα στη ζωή των παιδιών που φροντίζουν.

Κάθε ανάδοχη οικογένεια γνωρίζει ότι δεν είναι εύκολο και ότι μερικές φορές πρέπει να αμφισβητεί τον εαυτό της και να αμφιβάλλει ακόμη και για την ικανότητά της να δώσει στα παιδιά αυτό που χρειάζονται. Παρόλα αυτά, στο τέλος, όλες οι οικογένειες σε όλες τις χώρες των εταίρων συμφώνησαν ότι άξιζε τον κόπο, που είναι μια σημαντική απόφαση, μια κουραστική πορεία, αλλά με πολλές θετικές πτυχές, όπως το να είσαι ο κόσμος του παιδιού όπως είπε η αυστριακή οικογένεια, να επιτρέπει στα παιδιά να ζουν στην οικογένεια και όχι σε ίδρυμα όπως δήλωσε μια ιταλική οικογένεια, να διευρύνεις την οικογένεια όπως είπε μια ελληνική οικογένεια, να βλέπεις ευτυχισμένα και υγιή παιδιά να μεγαλώνουν όπως ανέφερε μια πορτογαλική οικογένεια ή να ανταλλάσσεις και να εμπλουτίζεις τις αξίες όπως είπαν οι Ρουμάνοι γονείς.

Ωστόσο, το να γίνεις ανάδοχη οικογένεια και να γίνεις γονέας μπορεί μερικές φορές να είναι πρόκληση. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό, μόλις ληφθεί η απόφαση, να παρέχονται στις οικογένειες τα απαραίτητα εργαλεία και πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένης μιας ολοκληρωμένης καθοδήγησης σχετικά με τις ευθύνες, τα νομικά δικαιώματα και το τι τις περιμένει ως ανάδοχους γονείς. Επιπλέον, πρέπει να ικανοποιούνται οι σωματικές, συναισθηματικές και αναπτυξιακές ανάγκες του παιδιού. Οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι ΜΚΟ και οι φορείς αναδοχής γίνονται στη συνέχεια ο αγωγός για να διασφαλιστεί ότι οι οικογένειες λαμβάνουν όλη τη βοήθεια και τη φροντίδα που χρειάζονται. Συνολικά, οι ανάδοχες οικογένειες που ερωτήθηκαν είχαν καλές και θετικές εμπειρίες. Παρά τις δυσκολίες, οι περισσότεροι γονείς έχουν ένα ρεαλιστικό όραμα για την ανάδοχη φροντίδα και τείνουν να βλέπουν θετικά το μέλλον.

7. Παραρτήματα

Ερωτηματολόγιο για τις ανάδοχες οικογένειες

Η ομάδα εστίασης υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις- η πρώτη αφορά τα μέλη της οικογένειας στα οποία ο συντονιστής θα θέσει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ποια είναι η πορεία που ξεκινήσατε για να γίνετε ανάδοχη οικογένεια;
2. Τι είδους εμπόδια αντιμετωπίζετε αφότου γίνετε ανάδοχη οικογένεια;
3. Τι είδους εμπόδια αντιμετωπίζουν τα παιδιά στην ανάδοχη οικογένεια;
4. Ποιοι παράγοντες πιστεύετε ότι είναι καθοριστικοί για την επιτυχή αναδοχή;

5. Ποια είναι τα οφέλη του να είσαι ανάδοχη οικογένεια;
6. Τι είδους υποστήριξη ή εργαλεία θα σας βοηθούσαν στην εμπειρία του να είστε ανάδοχη οικογένεια;
7. Πιστεύετε ότι η κατάρτιση σχετικά με το σύστημα αναδοχής θα μπορούσε να σας φανεί χρήσιμη;
8. Ποια είναι τα βασικά θέματα και ζητήματα που πρέπει να γνωρίζετε από μια ανάδοχη οικογένεια;
9. Παρακαλώ, περιγράψτε τις πρακτικές και τις μεθόδους που χρησιμοποιείτε ως ανάδοχη οικογένεια.
10. Θέλετε να μοιραστείτε κάτι άλλο στην ομάδα εστίασης;

Δραστηριότητες με ανάδοχα παιδιά

Στη δεύτερη φάση τα παιδιά συμμετείχαν σε δραστηριότητες "σπασίματος πάγου" για να εμπλακούν, να νιώσουν άνετα στη συζήτηση και να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν.

Η δραστηριότητα που σπάει τον πάγο "Πιάσε το παιχνίδι"

- Υλικό: Μια μπάλα ή οποιοδήποτε μαλακό παιχνίδι για να την πετάξετε.
- Περιγραφή: Ο συντονιστής της ομάδας εστίασης πρέπει να βάλει όλα τα παιδιά να σταθούν σε έναν κύκλο. Μπορεί να παιχτεί σε εσωτερικό χώρο. Η δραστηριότητα αρχίζει όταν ο συντονιστής πετάει την μπάλα σε ένα τυχαίο παιδί και κάνει μια ερώτηση γι' αυτό, όπως "ποιο είναι το αγαπημένο σου χρώμα;". Το παιδί απαντά στην ερώτηση, πετάει τυχαία το παιχνίδι σε ένα άλλο παιδί και κάνει μια ερώτηση όπως "έχεις κατοικίδιο;". Το επόμενο παιδί αρπάζει το παιχνίδι και απαντά στην ερώτηση αυτή, και το πετάει σε ένα άλλο τυχαίο παιδί με μια ερώτηση. Ο διαμεσολαβητής πρέπει να έχει προετοιμάσει έναν κατάλογο ερωτήσεων (που μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα με το πλαίσιο):
  - ✓ Πόσο χρονών είσαι;
  - ✓ Ποιο είναι το αγαπημένο σας φαγητό;
  - ✓ Ποιο είναι το αγαπημένο σας ζώο;
  - ✓ Ποιο είναι το αγαπημένο σας μάθημα;
  - ✓ Ποιο είναι το αγαπημένο σας χρώμα;

Αυτό το βίντεο βασίζεται σε σύντομο animation σχετικά με τη διαδικασία υιοθεσίας (παρακαλούμε, σκεφτείτε να προσαρμόσετε το βίντεο στο δικό σας πλαίσιο): [Ιστορία υιοθεσίας](#)

Ενθαρρύνει την ελευθερία του λόγου και μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του γλωσσικού φραγμού, επειδή οι ασυνόδετοι ανήλικοι ενδέχεται να μην γνωρίζουν άπταιστα την εθνική γλώσσα του κάθε εταίρου.

8. Αναφορές

- (2022), πρώτο τρίμηνο 2022. Στοιχεία και αριθμητικά δεδομένα του Πληροφοριακού Συστήματος διατίθενται στη διεύθυνση https://paidi.gov.gr/wp-content/uploads/2022/05/entipo-APRIL-2022_BB.pdf.
- Cabral A. S., Macedo D., Banhudo S., (2020), CASA 2020 - Relatório de Caracterização Anual da Situação de Acolhimento das Crianças e Jovens διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.seg-social.pt/documents/10152/13200/CASA+2020.pdf/b7f02f58-2569-4165-a5ab-bed9efdb2653>
- Chapon N., Prémoli S., (2018), Parentalité d'accueil en Europe - Regards théoriques et pratiques professionnelles, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://books.openedition.org/pup/50093>.
- Charbonnel A., (2022), Assistants familiaux: ce qui va changer avec la réforme de la protection des enfants, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.cneh.fr/blog-jurisante/publications/organisation-sanitaire-et-medico-sociale/assistants-familiaux-ce-qui-va-changer-avec-la-reforme-de-la-protection-des-enfants/>.
- Conigliaro S., (2021), Lo sguardo dei figli naturali nel percorso d'affido Il vissuto dei figli biologici di famiglie affidatarie durante il percorso di affidamento familiare διαθέσιμο στο <https://tesi.supsi.ch/3938/1/Conigliaro%20Samantha%20tesi.pdf>.
- Delgado P., Bernedo Muñoz I., Carvalho J. M. S., Salas Martínez M. D., García-Marín M. A., (2019), Foster Carers' Perspectives about Contact in Portugal and Spain, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/2019-11/4502-20423-1-PB.pdf>.
- Delgado P., Pinto V. S., Carvalho J. M.S., Gilligan R., (2019), Family contact in foster care in Portugal. Οι απόψεις των παιδιών που βρίσκονται σε ανάδοχη φροντίδα και άλλων βασικών παραγόντων, διαθέσιμες στη διεύθυνση https://recipp.ipp.pt/bitstream/10400.22/12179/1/Art2_Paulo%20Delgado_2018.pdf.
- Diogo E. S., (2017), Ser família de acolhimento de crianças em Portugal : motivações e experiências, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://repositorio.ucp.pt/handle/10400.14/25873>.
- Diogo E., Branco F. (2019), How Do People Become Foster Carers in Portugal? The Process of Building the Motivation, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://pdfs.semanticscholar.org/3fdc/1924b383dea39db8a9c80997d7293b4b9218.pdf>.
- Direction de la recherche, des études de l'évaluation et des statistiques, (2023), L'enquête nationale sur les assistants familiaux, διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://drees.solidarites-sante.gouv.fr/sources-outils-et-enquetes/lenquete-nationale-sur-les-assistants-familiaux#:~:text=Avec%2076000%20enfants%20accueillis%20fin,l%27ordre%20de%2040%20000.>

- EuroChild, (2021), Better data for better child protection systems in Europe, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://eurochild.org/uploads/2022/02/Greece.pdf>.
- EuroChild, (2021), Σύστημα ανάδοξης φροντίδας στην Πορτογαλία: προκλήσεις και βελτιώσεις, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://eurochild.org/news/foster-care-system-in-portugal-challenges-and-improvements/>.
- FA.B! "Οικογενειακή φροντίδα για παιδιά σε μετανάστευση", <https://www.fabtogether.net/it/home-italiano/>
- Fondation pour l'enfance, (2017), Etude sur les apports du parrainage pour les Mineurs Non Accompagnés, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.france-parrainages.org/documents/47.>
- Herrmann G., (2021), Pflegefamilie soll Liebe und Geborgenheit geben, διαθέσιμο στη διεύθυνση https://www.meinbezirk.at/innsbruck/c-lokales/pflegefamilie-soll-liebe-und-geborgenheit-geben_a5079412.
- IOM Un migration, (2019), Fostering across borders (FAB) διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://eea.iom.int/sites/g/files/tmzbd1666/files/documents/FAB-Final-Programme-Report.pdf>.
- Konečná H., Landová T., (2020), PŘEDČASNÉ UKONČOVÁNÍ (SELHÁVÁNÍ) PĚSTOUNSKÉ PÉČE SLOVO ÚVODEM, διαθέσιμο στη διεύθυνση https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/Lumos_SHRNUTI_predcasne_ukonceni_pp.pdf.
- Nadace Sirius, (2019), Pěstounské rodiny v České republice, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.nadacesirius.cz/soubory/ke-stazeni/Analyza-Pestounske-rodiny-v-Ceske-republice.pdf>.
- Nadace Sirius, (2022), Konference Aktuální výzvy systému péče o ohrožené děti, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.nadacesirius.cz/vyzkumy/o-situaci-v-rodinach.>
- Ανοίγοντας πόρτες για τα παιδιά της Ευρώπης, (2018), Strengthening Families and ending institutional care - 2018 Fact Sheet, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.openingdoors.eu/wp-content/uploads/2019/03/country-fiche-Austria-2018.pdf>.

- Paul S., Verrier B., (2013), Mission d'enquête sur le placement familial au titre de l'aide sociale à l'enfance, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.vie-publique.fr/rapport/33281-mission-denquete-sur-le-placement-familial-au-titre-de-laide-sociale>.
- Pruteanu C., (2021), Μια νέα ζωή, γεμάτη αγάπη, για όλο και περισσότερα παιδιά - Ο αριθμός των παιδιών που μπορούν να υιοθετηθούν και των οικογενειών που έχουν πιστοποιηθεί για υιοθεσία αυξήθηκε κατά το ένα τρίτο τους πρώτους τρεις μήνες του έτους, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.unicef.org/romania/press-releases/new-life-full-love-more-and-more-children>.
- Ramos Batalhas V. C., (2008), Acolhimento familiar práticas e representações das famílias de acolhimento, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/1630/1/Acolhimento%20Familiar.pdf>.
- Ricchiardi P., Coggi C., (2021), L'affidamento familiare: le strategie educative elaborate dagli affidatari, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.anfaa.it/wp-content/uploads/2021/12/L%E2%80%99affidamento-familiare -le-strategie-educative-elaborate-dagli-affidatari.pdf>.
- Roots Research Center NGO, (2021), Country Profile on the European Semester and COVID-19 crisis from a children's rights perspective, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://eurochild.org/uploads/2021/02/GR-ECH-S20-profile.pdf>.
- Roth M., Γονικές ευθύνες - Εθνική έκθεση: Αυστρία, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Austria-Parental-Responsibilities.pdf>
- Unicef για κάθε παιδί, Στρατηγική για τα Δικαιώματα του Παιδιού - Η Εθνική Στρατηγική για την Προστασία και την [Πρώθηση](#) των Δικαιωμάτων του Παιδιού διατίθεται στη διεύθυνση <https://www.unicef.org/romania/documents/child-rights-strategy#:~:text=About-.The%20National%20Strategy%20on%20the%20Protection%20and%20Promotion%20of%20Children%27s,the%20objectives%20integrated%20into%20the>
[e](#)
- Urso A., (2014), L'affido familiare: una ricerca quantitativa sulle esperienze degli affidatari negli ambiti del magentino e del castanese, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://ainformazione.files.wordpress.com/2015/02/tesi-urso-affido-familiare.pdf>.

- Βαΐτσης Α., (2019), Εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα στην Ελλάδα, διαθέσιμο στη [διεύθυνση https://nidosineurope.eu/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=931](https://nidosineurope.eu/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=931).

ETAIPOI

